

בגלגל

גיליון מס' 1 - יולי 2012 / תמוז תשע"ב

א'תן א'תן
ענת א'תן
אנזד אלזן
נורית בה'ר
ז'ו בן-פורת
אלי בר-יהלום
'וס' גמזו
ד'ה
רונן סונ'ס
דניאל פיזלמן
מיכאל 'טלאש' פרלמוטר
חווה-ברכה קורזקובה
אלכסנדר רזובסקי
'וס' רוז'נקו
אלינה שפושניק

בגלל הארץ של השתיקה,
 בגלל הצרף בצעקה,
 בגלל הפחד מפני הריק,
 בגלל היחד הלא-מציק,
 בגלל השוני הלשוני,
 בגלל "כמוני, אך לא אני",
 בגלל הקטע של הגורל,
 נפגשנו פתע – ויש "בגלל".

ליצירת קשר: biglal.poetry@gmail.com

biglal.info

אתר כתב-העת:

המערכת: אלי בר-יהלום

דיה

מיכאל 'טלאש' פרלמוטר

יוסי רוז'נקו

עיצוב גראפי: מירב סקאל-רוז'נקו ו"בגלל"
 ציור העטיפה: ליאת פולוצקי

תוכן העניינים

4	מה בתפריט?
6	יוסי גמזו. ברכת הדרך
	שירים
7	חווה-ברכה קורזקובה
8	מיכאל 'טלאש' פרלמוטר
10	אלי בר-יהלום
12	אנדד אלדן
14	אלינה שפושניק
15	יוסי רוז'נקו
17	דיה
19	אלכסנדר רדובסקי
21	דניאל פידלמן
22	נורית בהיר
23	זיו בן-פורת
24	"בגלל מה?" – דבר המערכת
	נפקחת לאורך
25	אלי בר-יהלום. שבוע במוזיאון כרמיאל לאמנות
29	יוסי גמזו. מחזור שירים
	מחוף אל חוף
35	ויליאם בלייק / עברית: רונן סוניס
40	ולדימיר ויסוצקי / עברית: יוסי רוז'נקו
41	ויליאם באטלר ייטס / עברית: מיכאל 'טלאש' פרלמוטר
42	ביאטריץ, הרוזנת דה דיא / עברית: דניאל פידלמן
43	ויליאם שייקספיר / עברית: יוסי גמזו
	בין השיטין
47	יוסי גמזו. הגבר הנאהב והגברת השחורה
50	יוסי רוז'נקו. הזמן החדש של ולדימיר ויסוצקי
	קשר לא-נפרד
54	ענת איתן. כמה מילים על איתן איתן (1940-1991) ושיריו
56	איתן איתן ז"ל. שירים
	הקלות הבלתי-נסבלת
57	דניאל פידלמן. הלל לשיכר
58	דיה. שלושה שיכורים

מה בתפריט?

אנו מאמינים ששירה טובה היא שירה טעימה, וחווית הקריאה בכתב-עת ספרותי צריכה להיות דומה לביקור במסעדה משובחת. ובכן, בגיליון הראשון...

ממתינים לכם שירי-אהבה של **חווה-ברכה קורזקובה**, כלת פרס ראש הממשלה לסופרים עבריים: שירים המשלבים עומק רגשי עם דיוק צורני וטומנים בחובם רבדים רבים השזורים באזכורים מהמקורות. היו שקראו לקורזקובה "לאה גולדברג החדשה".

תמונתה של חווה-ברכה © הצלם מארק מריון גונדלמן ובאדיבותו

תיחשפו לשירתו המהפכנית של **מיכאל 'טלאש' פרלמוטר** המספר את עולמו הפנימי תוך רקימת שילוב נדיר - אך טבעי לחלוטין אצלו - בין דימויים מעולם המיתולוגיה, המתמטיקה והגיאוגרפיה. בנוסף לשיריו, מתפרסם בגיליון זה תרגומו לשיר מאת **ויליאם באטלר ייטס**.

יוסי גמזו, מהוותיקים, המגוונים והידועים שבמשוררי ישראל כיום, אינו זקוק להצגה. הגיליון נפתח ב"ברכת הדרך" מפיו; כמו כן מוגש לכם מחזור-שירים שלו, תרגומים לשש סונטות של שייקספיר ומאמר על התעלומה הנושנה - מי הגבר שעליו כותב שייקספיר כאילו הוא אהוב-ליבו, ומיהי "הגבירה בשחור מן הסונטות"?

תוכלו לצלול אל שירתו הנוקבת ורוויית הדמיון של **אלי בר-יהלום**, זוכה פרס אורי-צבי גרינברג לשירה: לגמוע את זרימת שפתו הקולחת התוהה, בקריצה מחויכת, על קנקנה הפרדוקסלי של המציאות בה אנו חיים. בנוסף לשיריו, מתפרסמת בגיליון זה הפואמה שלו "**שבוע במוזיאון כרמיאל לאמנות**".

תוכלו לקרוא - בקול רם או בלחש - את שיריו הרוויים משחקי-צלילים של **אנדרד אלדן**, אחד מוותיקי המשוררים בארץ, תלמידו האהוב של אברהם שלונסקי. גם אלדן זכה בפרס ראש הממשלה לסופרים עבריים.

תוכלו ליהנות משירתו הפילוסופית של **דניאל פידלמן**, מתרגומו מהשפה האוקסיטנית לשיר-האהבה הנשי הראשון (כנראה) שנכתב באירופה הנוצרית, וכן מתרומתו המְשֻׁכָּרֶת למדור השירה הקלה.

תוכלו להתוודע לשיריו של **יוסי רוז'נקו**, המותח קוים מוחשיים בין עצמו לאבותיו, בין עצמו ליקום - ויותר מכל בין עצמו לזמן, שתקתוק-שעונו ותנועת-מחוגיו מלווים את הקורא משיר לשיר. בנוסף לשיריו, תמצאו בגיליון זה את תרגומו לשיר של **ולדימיר ויסוצקי** - ומאמר מרתק שכתב על שיר זה.

תעמדו בפני חידתה של **דיה**, המשוררת חוצת-העולמות שמבטה הברור על היקום - על הסף, כמעט מבחוץ - חודר עמוק לנשמה עם החרוזה היפהפיה, המשקל הקלאסי והסגנון הייחודי שלפעמים נדמה שיש בו מאמנות הציור לא פחות מאשר מאמנות השירה. בגיליון זה דיה תורמת גם שיר-שיכורים משלה למדור השירה הקלה.

התמונה © הצייר רפאל אולבינסקי (Rafał Olbiński), באדיבות סוכנותו www.patinae.com

תקבלו הזדמנות לגלות מחדש את הפלא האי-סופי בקיומנו דרך עיניו של **אלכסנדר רדובסקי**, שמאז ספרו המדובר והנחשב "סהרוריים" שיצא לפני מעל 20 שנה, זו הפעם הראשונה שהוא ניא את להביא את שיריו לדפוס.

תוכלו לטעום מיצירותיהם הרעננות של המשוררים הצעירים **אלינה שפושניק**,

נורית בהיר וזיו בן-פורת (מוסיקאי

מלהקת "זימרנות כנה"), שזה להם הפרסום הראשון בעיתונות הספרותית.

תמונתה של נורית (באמצע) © הצלם איליה זוסקוביץ' ובאדיבותו

תוכלו להעריך את עבודתו של אמן התרגום הידוע **רונן סוניס** (הידוע כמתרגום לעברית של ולדימיר נבוקוב) המיוצגת כאן על-ידי תרגום לפואמה "בשורות התום" של ויליאם בלייק.

במדור "קשר לא-נפרד" אנו נזכרים במשוררים שהיעדרם הגופני בעולם אינו סיבה לשכוח את שיריהם. הפעם תוכלו לחוש את הנוקשות והרוך של האדמה המחוספסת בשיריו של המשורר מכינרת, **איתן איתן ז"ל**, המזכיר כאן ברשות משפחתו ועם הקדמה מאת אשתו **ענת**.

בתיאבון!

ברכת הדרך

בתפילת הדרך היהודית-מסורתית, המבקשת לקיים את הכתוב במסכת ברכות כ"ט ("כל היוצא לדרך צריך להתפלל תפילת הדרך") נאמר במפורש: "יהי רצון מלפניך יי אלוהינו ואלוהי אבותינו, שתוליכנו לשלום ותצילנו מִכָּף כל אויב ואורב ומכל מיני פורענויות".

בין הפורענויות האורבות תמיד לפתחו של כל כתב-עת ספרותי צעיר מצויה בין השאר מחלת-הבוסר של מי שסבורים כי גילו את הגלגל, כי רק אתם מתחיל הכל וכי בהם בלבד תיגאל השירה משממון הסטגנאציה והאבק המכסים עליה, לדעתם. פורענות נוספת, אֶפִּידֶמִית לא פחות, היא זו של הבורות בנכסי שירת העבר, שפכל בורות היא בית-גידולה של השחצנות המאפיינת אינספור כתבי-עת צעירים שיצאו בקול תרועה רמה, בעטו בגסות אֶדִיפֶאלִית בקודמיהם (הגדולים מהם בדרך כלל) ונעשו תוך זמן לא רב בפגיעת-הבוזראנג של משמרת צעירה אף מהם, שחזרה ובעטה דווקא בהם. זוהי איפוא הדיאגנוזה המוכרת של כתב-העת הצעיר המבטיח (אך אינו מקיים).

במסת-בחרותו הנודעת, Tradition and Individual Talent (1915), כתב ת. ס. אליוט את הדברים הבאים: "אם הצורה היחידה של מסורת – של מסירה הלאה – מבוססת רק על הליכה בדרכי הדור המיידים שלפנינו מתוך דְּבִקוּת עיוורת או חיישנית בהצלחותיו – אז יש לדבר בכל תוקף בגנותה של 'מסורת'. ראינו הרבה זרמים פשוטים כאלה אובדים בחול – והחידוש טוב הוא מן החזרה. מסורת היא עניין בעל משמעות רחבה יותר. אי אפשר לרשת אותה, ואם אתה רוצה בה עליך להשיגה בדי עמל. היא תובעת, קודם כל, חוש היסטורי, אשר עליו אנו יכולים לומר שהוא הכרחי כמעט לכל מי שמבקש להמשיך להיות משורר מֵעֶבֶר לשנת העשרים לחייו, והחוש ההיסטורי תובע לא רק הבחנה בהיותו של העבר עבר, אלא בהיותו של העבר – הווה." (תרגום: יורם ברונבסקי ז"ל). אליוט עצמו התכחש אמנם מאוחר יותר לכמה מטענותיו המסאיות המוקדמות ("לעולם איני מסוגל לשוב ולקרוא משהו מבין כתבי-הפרוזה שלי בלי לחוש מבוכה רבה"), אך העובדה שחלקים בלתי מבוטלים מן השירה הנכתבת כיום בארצנו מפגינים ניתוק מכוּוֹן, הן תוכנית, הן פרוזודית והן לשונית, משירתם של דורות קודמים (מבלי שישגו בכך חדשנות ומקוריות יתירה) מלמדת עד כמה צדק משורר גדול זה, כבר בצעירותו, בכמה מאבחנותיו.

פורענות טיפוסית אחרת לכמה כתבי-עת צעירים היא גינוי המלאכותיות והאוניפורמיות של סוגות מסוימות (שירה שקולה ומחורזת למשל) והידרדרות בלתי-מודעת לאוניפורמיות מסוג אחר, עֶדְרִית וחסרת-יִיחוד לא פחות (השיר הלבן). כל אסכולות ה"רק כן" הז'אנריות הללו ("רק חריזה ומשקל" או "רק שיר לבן") מחטיאות את האמת האמנותית הפשוטה, שכשם שפֶּסֶל רציני אינו משתעבד אך ורק לסיתות באבן, או חיטוב בעץ, או יציקה בארד, אלא בוחר לו את הטכניקה ההולמת את נושא יצירתו הספציפי (והמתחלף), כך משורר שאינו מציית אוטומאטית לאופנה ולרייטינג של הטֶרֶנד העכשווי, שומר לעצמו את הזכות (והחובה האמנותית גם יחד) להיות פתוח לכל הסוגות, לכל הטכניקות ולכל אפשרויות המבע הפיזי.

יהי רצון שכתב-עת צעיר זה, "בגלל", יישמר לנפשו מאותן פורענויות, ינהג בדרך-ארץ תרבותית ביחסו לשירת העבר, בגמישות בלתי דוגמאטית בשימושו בטכניקות שונות, יגלה בעצמו את הכוח לשחות נגד הזרם ולצפצף על עריצותה האוניפורמית של תרבות-העֶדֶר ויהא נאמן תמיד לקולו הפנימי, הייחודי, שהוא תמיד מקורה האותנטי של כל שירת אמת.

1511

חווה-ברכה קורזקובה

קרית-ארגע

ספירת העומר

אתה יותר מדי חסוד אתי,
הנצח שבחסוד עז כזרד,
פרודים גם כן, וזה עוד חור בפך
הבלתי מבית כאן בביתי.

השיר ממשיך אף המעוף אטי -
זמיר בעל כרחו נתפש כזרד,
לתרנגולת זהו סוג של מרד
כי אין לה זמן למרד אמת.

* * *

האביב דורד לי על הלב,
בפרחיו בוחש לי בגלגלת,
את הפוח הנותר חולב,
להרגל הפכה כבר התרגלת.

הלשוא ספגתי כבר שנה
מרחוק החם, הקר מקרב?
אנא, אדוני, הושיע נא,
בלעדיך חרב לי כחרב.

היא תתעופף לבד, המתעפפת,
לחסד שבנצח היא תדאג
כל עוד יש זמן וזרד קר כדג

עוד לא סרח כמו דג. עונה נוספת
- שפספסה בגלל השתהותו
לא די לבז הבוז לחתוף אותו.

12.04.2012

19.03.2012

מיכאל 'טלאש' פרלמוטר תל-אביב

הפיכת שולחן

כל מה שאדם רוצה לעשות באשתו – עושה. משל
לבשר הבא מבית הטבח, רצה לאוכלו במלח – אוכלו,
צלי – אוכלו, מבושל – אוכלו, שלוק – אוכלו; וכן דג
הבא מבית הצייד".
— מסכת נדרים כ' ע"ב.

יוליסס

ביצד להלחם בנגד עדינות
שאין עמה אמת; ביצד, מבלי לפגע
לפרס סבך רגשות, לגרם לכדי שנוי
אם כל דבר סרבת עד כה מפי לשמע?

יוליסס את עצמו קשר לתרו רם
כמוהו גם אני הקסמתי מפניך
כמוהו רצוני לקפץ אל תוך היים
ועם זאת רחוקה ממני בשיריך
הנד; קולי טבע במעטה קולך.
פרוש לשתיקתי יתנו מטעה לנצח.
קשור לתרו רם אני חולף; דועך
קולך; כמוהו גם קרת רוחי, בעצב.

כי בקשת כאב, מעבר
לרצונך כאב אתן
אל תקחי סודות לקבר
עין תחת עין. שן
תחת שן אוציא, ברעם
לעיני צבור רחב
זעקת כאב היא נהם
הנאה. אביב הוא סתו.
לילה – יום. חמה – ירח.
חלומך הוא מציאות
שם תמיד אהיה אורח
לא קרוי. בשיא צביעות
את רצית שליטה מחלטת
שהכל יהיה צפוי
ורשות נתנה ללכת
אך – כפוי או לא כפוי –
חפש זה איננו חפש,
פחד הוא עתה גבורה,
צעקה רמה היא לחש
ושבירת שתיקה – שמירה
על שתיקה. שתיקה כואבת.
הנאה תהיה כאב
מקרבה – כשאת עוזבת,
לך אני אהיה אויב.

הדרך לקיריבטי

מיכאל 'טלאש' פרלמוטר

אָנִי רוֹצֶה לְשׁוֹט לְקִירִיבְטִי.
 רַק כִּי מִשְׁדָּךְ קָצוּ שֶׁל הָעוֹלָם
 אוֹתִי אֵלָיו, עַל אֵף שֶׁלֹּא יִדְעָתִי
 דָּבָר עָלָיו. וְהִנֵּה, אֵל הַיָּם

קרעים במרחב פשוט קשר

מרחב פשוט קשר – צורה שניתן לכווץ אותה עד כדי
 נקודה בודדת (למשל כדור).
 - מבוא לטופולוגיה

אִם הֵייתִי אוֹבֵד שְׁלִיטָה
 וּפּוֹלֵשׁ לְאַרְצוֹת הַמְּשִׁי
 וּפּוֹשֵׁט עַל שְׂדוֹת חָצֵב
 לֹא עוֹצֵר בְּעֵצְמִי בַּפְּשִׁיטָה--
 מַה הִּיָּה מִצְבִּי עַכְשָׁו
 עִם קִרְעִים בְּמִרְחָב פְּשׁוּט קֶשֶׁר
 עַל עֵקְבוֹת עֵצְמִי אֲשֶׁר שָׁב
 עַל עֵקְבוֹת עֵצְמִי? הִיא פְּשׁוּטָה
 כְּמוֹ תְּמִיד, תְּשׁוּבָתְךָ — אֵד אֵינְנָה
 יְשִׁימָה אוֹ קְבִילָה עַד הַסּוֹף:
 "אֵין עַל מַה לְהַפְגִּין תְּרֻטָה" —
 מִקְבֵּץ אֶת יְדֵי לְאַגְרוֹף
 וּמִרְפָּה —
 מִקְטָע.
 מִקְטָע.
 וְחֲנוּקָה. נְשִׁימָה. זְמַנְנוּ
 עוֹד יְבוֹא. וְיִסְרוּ גְבוּלוֹת
 אֲחֵרוֹנִים בֵּין כָּל אֲרָצוֹתֵינוּ
 וְעֲלִיָּהוּ, וְגַם עַל עֵצְמֵנוּ
 לֹא יִהְיֶה עוֹד צֶרֶךְ לְשִׁלֹּט.

אָנִי יוֹצֵא, חָמוּשׁ, בְּשֶׁקֶט שֶׁקֶט
 מְצַלִּיל שֶׁל מְשׁוֹטִים, שָׁחַר-שָׁחַר —
 הָרוּחַ לֹא נוֹשֶׁבֶת, לֹא נוֹשֶׁקֶת
 אֶת מִפְרָשֵׁי וְאֶת שְׁפָתַי. הַכֶּפֶז

נִסּוֹג אֵף הוּא, אֵד אִז חוֹזֵר כְּפָלִים
 הַמִּים — מְעַרְבֶּלֶת שֶׁל מַלִּים
 אֲשֶׁר אֵינָן עוֹזְבוֹת אֶת הַשְּׁפָתִים
 רַק מְטֹאָרִים (בְּעוֹדָם נוֹפְלִים)

לֹא מִפְּסִיקִים לְחַתֵּךְ אֶת הַרְקִיעַ
 הַגָּם אָנִי אֲחַלֵּק אֶתָם גּוֹרֵל
 אֵל יַעֲדֵי לְעַד לֹא לְהַגִּיעַ
 לְבַעַר בָּאֵשׁ. חָלָל בְּתוֹךְ חָלָל —

שְׂכוּחַ אֵל. כְּמוֹ גְבוּרִים מִקֶּדֶם
 רוֹדְפֵי הַחֲלוּמוֹת (אוֹלֵי לְשׁוֹא)
 לֹא תִהְלֶה וְלֹא חִי גֵן עֵדֶן
 לֹא בְּמִצוֹד אַחַר גִּזַּת זָהָב —

רַק אֲרָצוֹת שְׁבֹאֲקִינּוּס-שֶׁקֶט
 אֲלֵפֵי אֵיִים בְּקִשׁוֹ הֵם לְחִפְשׁ
 בְּתוֹךְ רִפְסוּדוֹת עֲשׂוּיוֹת מֵעַן
 אַחַר חִפּוּשׁ נְפִשֵׁי גַם כֵּן חוֹשֶׁקֶת —

לְשֵׁם חִפּוּשׁ עֵצְמוֹ לְעַד אֵין קֵץ.

אלי בר-יהלום

חיפה

דרושים

מחזה בלי שם מחפש במאי
שיעיף בו מבט חטוף:
עם אחד באפריל ואחד במאי,
ברית בין בית-קלל לבין בית-רמאי,
מחאות וריח-הרדוף.

מחזה סתום-לב מבקש צנתור,
שיזרם לפחות טפטוף:
עם דקירות-סבין ופליטות-בדור,
השרדות כשם של מופע-בדור,
פגועים וריח-הרדוף.

מחזה צורח מזמין קהל
לשמש לו כשק-אגרוף:
עם הרבה גורל ומעט מזל,
על כל יום של דבש עשירה בצל,
אכזבות וריח-הרדוף.

מחזה בלי סוף זקוק לסיום
כמו שנפש זקוקה לגוף:
שיירד מסך, הקהל יקום
ויצא החוצה - ושם אין כלום
חוץ מריח קל של הרדוף,
חוץ מריח קל של הרדוף.

אתיופי

סיפרתי לתלמידיי על בכיר סופרי רוסיה,
אלכסנדר פושקין, שמוצאו מעבד חבשי (כפי
הנראה מאתיופיה או קמרון של היום) שנשלח
כמתנה למלך רוסיה. והנה זה רק סיימתי את
המשפט - ומאחור נשמעת שאלה רועמת של
אחד מהם (כמדומני, שחר ק'): "אבל איזה רוסי
ירצה לקבל אתיופי במתנה??".

כשאבראהים, הנער מחפש,
שבוי בידי טורקים מארץ בוש טס,
אותו שגריר ממלכת רוס בקושטא
בתור מתנת שעשועים רכש

לפיוטר, מלך רוסיה רבתי.
משם לשם הדרך ארבה היא,
אך נצר לזרעו האפריקאי
הוא פושקין, הסופר האלמותי.

וכאן, בארץ כנען הנכספת,
בה השכינה אותנו מלטפת,
כל הדרכים קצרות, כלם שכנים -

רוסי באקלימנו הסובטרופי
לא יבקש במתנה אתיופי.
לכן גם אין בארץ פושקינים.

חבורה

אלי בר-יהלום

ויאמר: לא אשחית בעבור העשרה
- בראשית י"ח לב

בגיל שש-עשרה

בגיל שש-עשרה הייתי
שמוק.
שמוק זה לא איבר בגוף,
לזה יש שמות אחרים.
שמוק זו תכונת אפי.

זה

להיות רגיש בערך כמו
אסלה בשרותים צבוריים, זה
לדעת מה קורה בגלקסיה הסמוכה
בלי להיות קרוב אליה
אבל להיות קרוב לאדם
בלי לדעת מה קורה בו, זה
לפספס (הזדמנויות), זה
למסמס (הבריאות), זה
לפספס (על הקירות), זה
לחפש (בין השורות)
ולא למצא,
כי את השורות עצמן לא קראתי

רבזנו של עולם, איזה שמוק הייתי
כשהייתי בן שש-עשרה,
כמה טוב
שהיא נשואה עם שלשה ילדים עכשיו
כמה טוב
שאני ---

יום אחד, כאשר נשאר עשרה,
לא תשמד בזכותנו קרית השירה.
נתאסף באיזו מסעדה
וביחד, בנפש מכתמת בדיו,
נאכיל זה את זה כל אחד בפריו:
לבדנו, ואיש לא ידע.

ונקרא זה לזה - במאנד לאמה -
מי תרגום, מי פזמון על ענין דיומא,
מי בלדה; נצחק ונבכה.
ואחד יאנח שנפשו יגעה...
...ויראה המלאך שנותרנו תשעה,
ויקום על העיר, ויכה.

אנדד אלדן
קיבוץ בארי

בְּשָׂמִים שְׂטִים שָׁם וְשׁוֹב הַמְשׁוֹטְטִים הַמוֹתְשִׁים
 מִי שֶׁשׁוֹמֵעַ אֶת אִשְׁתּוֹ מִשְׁתַּעֲלֵת מֵעֵשֶׂן שְׂגִלָּה אֶת הָאֶפֶר
 אֶפֶר מְגֵרֵשׁ מֵהָאֵשׁ הַשׁוֹאֵלֶת עַל אִישׁ שֶׁשָּׁמַע אֶת תְּשׁוּקָתָהּ
 מִשְׁתּוֹלְלֵת מִשְׁלַחַת שְׂבָרִים שׁוֹחֲקִים אֶת הַשְּׂקֵט הַמְּבַקֵּשׁ שְׂקֵם
 לְהִשְׁפִּים בְּשַׁעַה וּלְשַׁקֵּם לְהִקִּים אֶת הַמְּשַׁתְּקִים הָאֵשׁ הַנוֹשֶׁקֶת לְשׁוּלֵי
 שְׂמִים נְטוּשִׁים בְּשִׁכְבַּת חֹשֶׁךְ מְשָׁלִים אֶת רֵאשָׁה הַשְּׁחֹזֵר לְמִשְׁחַ בְּשִׁמּוֹן שְׂקֵר
 הָאִישׁ שֶׁחָשׁ שֶׁהוּא אֵשׁ שֶׁלֹּא שׁוֹכֶכֶת וְאִשְׁתּוֹ עֵשֶׂן וְשִׁנְיָהּ הַמְּשַׁחֲרֹת אֵשׁ הִיא
 מְגִשְׁשֶׁת שְׂבָה לְפָגְשׁוֹ שִׁירִים

שְׁנוֹתֵרוּ מִן הַשְּׁתִּיקָה הִיא הַרְשֵׁת הַשׁוֹבָה אִשָּׁה יּוֹשֶׁבֶת בְּשׁוּלֵי הַשְּׁלֵהֶבֶת
 לֹא שׁוֹפֶטֶת אֶדְ חֶשֶׁה עַל שְׂכָמָה אֶת הַשְּׂמֵשׁ הַשׁוֹקֵעֵת

אנדד אלדן

החלש באשרו שוכן בשממה השלוח
 המשלהבת את השקט בשעת שקיעה יושבים נשענים על שאננות
 שירים שרשרשו בשלכת עלים משלכים לנשירה
 נשכחים בשעה הנושבת שרב חדש נשד כשועלי
 הלחש לחלון החולני נוכל שלח סבלו שח ספורי עול
 ובשכונות הוא משוטט להקשיב לקשי בלמשלי נשים למשול
 חסל כל מה שחסר בספר ואנחנו בספינה סדוקה בסף
 על שפת הדשא נושכים באשרו השנון בשלו
 שעות שממזן שלו שוצף הקצף על חוף הערב כופפת גופה

בן גבור אביד מולו רפה צפה אב אויב לבתו
 בכפרה כפירה יפה ביפיה כפר בפניני שפתיה
 כפור ואפר תפזר על שפתיו לופתת בתפלה ובלילה
 נופלת מחציפה ופצועים מוקפי ספקות קפואה צפה בגופה
 ופושטת בפשעה הנפש גברים בקרניהם בקרב גוהרים לגבור
 ופרים כפרי בכפריים ופפע צופה בכל הצפוי אפלו בפצעו צופן הוא צוף

אלינה שפושניק

חולון

השנה אהיה אחרת

"השנה אהיה אחרת", כך אמרתי לעצמי
 בשעת ערב מאחרת בתשרי סתוי אחד
 "האמנם, כך את אומרת?" השתאה עליה מסמיק
 שגלש מן הצמרת אלי עמק כף היד
 "השנה – אהיה אחרת" באזניו אני חוזרת
 "כמו עץ ישיש, למוד קרבות
 עם טבע שפמנהגו נוהג, אדיש
 אשתק לנזכח אכזבות,
 ולא אפול ולא אבער ולא אחשש
 ממגעו המנכר של בן-אנוש"
 נוהרות טפות הגשם, העלה נסחף אתן
 נחליאלי מענב מהלך הלוד ושוב
 ופונה אלי לפתע: "התוכלי עמוד איתן
 בפני רוח וצנת אדם, ובדידות אין קץ של עץ
 וחלוף הזמן?
 זהו שגיון של סתו, ובחרף יעזב"
 "כן!" אני עונה בלהט
 "ראי, ילדה, את כבר דומעת"
 מלגלגת רוח ערב. אך אני לא מותרת:
 "אלו רק דמעות הגשם, הזולגות על לחיי
 רוח, אל תהיי עקשת, רחמי מעט עלי
 ועלים נושרים על דרך, אל תצרו צעדי
 השנה – אהיה אחרת. תנו לי – אאמין ודי"
 כך במנגינה חוזרת שרתי, והחושף כבר ירד
 בשעת ערב מאחרת בתשרי סתוי אחד.
 וכששמתי פעמי ללכת בשבילים זרועי שלכת
 אל הבית, לאורם של ירח וכוכב
 הוא לוני במבט, עת נותר עומד בשקט
 ממלמל את פזמוני – נחליאלי קל-זנב.

שירה

אשרי החורז מכאוביו
 ומצליל ערפלי זכרונות
 עד כי ישובו לחיות לרגעים
 כקשת בעת חלופן של עונות
 אשרי האוסף יאוש ושבֵּריו
 ושולחם על-פני המים
 עטופים במלים בנות יומן
 זרים הם אלה
 שיקבעו גורלן
 יקשרו להן בתרים
 או יפוררן עד דק
 אך הוא בשלז
 גועש, נאבק
 תחת סחף ימים ושבֵּריו חלומות
 עדין מבחין בנגה קרנים
 של שמש מבעד חרפי החומות
 עדין חולם והוזה לאורה
 ההולך ודועף עם בוא סתו
 הולך ודועף אל שורה עצורה
 שזה אך נולדה אל לבן דפיו

יוסי רוז'נקו

150K

פגישה לעת קץ

לגרישה קרצמן

התכיר את פני? התדע
פני האיש הקמוט הנצב לפניך?
עת יתם טעמה של מלת התודה
רק דמותי היתומה תשתקף בעיניך

התבין? אנכי הוא הנער הקט
שמתח חיכוך בישבו על ברךך
ועתה, עת שאון המחוגים כבר שקט
שבתי מנדוד בדרכי, לחבקך

מתנודד על רגלי שעפפו כבר מלכת
אעמד מול זקיפות קומתך ועדך
כפוף גב כזקן (שהיה שוב לנכד)
מענדי על צואר את משקל חרוזיך

אקרב בהסוס, כמו מעולם לא נפגשנו
ואצניח ראשי אל חם לבבך
ובידי שכתבו את אשר לי הורשתך,
אחזיר בדממה חרוזיך לך

ואזכר כל חרוז, כל מלה וכל קצב
שהרעפת עלי בשורות הכתיבה
הז נבטו בי זרעיה, בנגה ועצב
ועתה החזרתים כמנחת נדבה

ותשק לראשי

ואל לוח לבך תאסף ותצמיד את ידי
ותאמר בקולך חרישית:

"עתה, לעת סוף, חרוזיך שלך הם, נכדי."

עולם הבד

הוא מקבץ את יתומיו
אחד אחד –
בריות שבורות,
אך בשמיו
כל הנשמות לעד
שטופות בניהוחות בשמיו,
אינן יורדות לאדמה
מלבד בחלומות.
ואלו הוא ברחמיו
מצוה אותן לבודדים
אשר נושאים את ערגתם
לרום
כשערב רד,
אל שחור סדינו
המכסה על אור ימיו
מתוח ואלם
ומיתם כבד.

תל-אביב, מרץ 2011

ארוחת ערב

הגש דו-שיח לשלחן בשעת התה
בעננת הבלו – קודרת ולאה
מטפחת בד סביב צוארך כלולאה
ותער-פי פורס שתיקות לצלחתך

אדם

בעמך מול מלך מלכי המלכים
אל ישפל מבטך
אל יעל סמך בלחייך
עמד במלוא האדם שהנך
האדם שנבראת.
ואם ישאלוך מלאכי השרת:
"איכה זה אדמת בגנו?"
רק אז, השפל מבטך והתודה:
"הן אדם אני, ואדם נבראתי,
ואיכה לא אדם?"

מחוג בודד פהק שעתו בטרם עת
נקב עד זב חלל החדר במבט
פרוסת שתיקה מהבילה פורסת את
אל צלחתי, נוטפת חסד של אמת

וכך על בטן מלאה בשעת חצות
נתהה בסתר – היכן ואימתי
טפת תפלה המתמלמלת משפתי
תרנה צמאון תפלת שפתיך הקפוצות

אזור, יוני 2009

תל אביב, יוני 2009

דיה

א' - פֶּשׁ לִיז ה'פ

מחזור חיי לבב

הלב בי מקיץ ומכה בחזה,
 נמרץ, רענן וצעיר.
 אז מה, לבבי, שוב אתה לי הוזה
 חלום נהדר ובהיר?
 פועם אהבה והולם געורים,
 הומה וחדור מוכנות.
 בך חדרים מתפשטים, נפערים
 בפרץ חסר סבלנות.
 המתז, לבבי, נקוף לאט, במתינות,
 היה מחשב וזהיר,
 לבל לפנות ערב תחוש אין-אונות,
 תשוש מרוב דפק מהיר,
 אחר שפלית כוחות בלי חשבון,
 סערת בעוז רגשות,
 שבעת כאב של בגידה ועלבון,
 אבדן של אינספור גטישות.
 כועס ונרגז, ציניקן מפכח,
 סופג אכזבות מנסה,
 תנוח מובס, מצלק ונשכח,
 בגוף תתכנס, תתכסה.
 לקראת תרדמה תעטה אדישות,
 שנה-נפש וקר בקרחון,
 תשכח איך הלמת, אחוז התרגשות
 של תום, פעימות נצחון.

כשנפלתי על הארץ...

כשנפלתי על הארץ, הבל פיה לח וחס,
 באזני עלי לפתע קול נהי לא מנחם.
 בקולי התש שאלתי: "ארץ, למה לך לבבות?
 נחמה אצלך בקשתי. אין לי זמן עוד לחבות."
 נאנחו כל רגביה, נרעדו כל הסלעים,
 והדהד מבורותיה בתגובה קול נכאים:
 "כמה דמע כבר ספגתי, כמה יזע, כמה דם!
 איך אכיל בדמי לנצח את כל צער האדם?"

חש אבוד, לדרש המשכתי: "ארץ, ארץ, איך אוכל
 בתוכך לעד לנוח אם מרגוע אין בכלל?
 הן כבר מתקרר הרגע בו יבוא עפר אל פי,
 כשתפרח בלאט, בסתר, נשמתי מתודא אפי."
 בתשובה שוב יפחותיה נשמעו מן הקרקע,
 ושלולית דמעות הציפה מסביבי את החלקה.
 כנראה על פני הארץ ואחר כך בתוכה
 בחיינו או מותנו לא נועדנו למנוחה.

דיה

העולם ואני

הבט בי, עולם!

אתה כה יפה.

ואני?

צל חור ועלוב של עצמי.

אתה מתהדר בצבעים כה רבים.

ואני?

כל כך מזנוטוני וחדגוני.

אתה משפע ארועים מרתקים.

ואני?

משעמם אפלו את עצמי.

אתה עצום ורחב ידיים.

ואני?

כה צר ומגבל עולמי.

עליך כלם נלחמים.

ואני?

מפסיד במאבק נגד עצמי.

אתה אינסופי ונצחי.

ואני?

הבזק בן-חלוף הנני.

בעצם, עולם, אל תביט בי...

שלכת

מה רצייתי לגרוף את עלי השלכת,

ואחר-כך אותם לאסוף אל הסל

כדי לתלות על העץ העירם כמתכת

שברוח נרעד כמטל בערסל.

אך תרומת איברים החלמה לא תבטיח,

לא תפיח חיים בקלפה הגסה.

רק מצע פרי רקוב יארג כשטיח,

ויפיץ צחנה מתוקה של גסיסה.

שליך גזע ובד עוד נצב שם, שוה נפש,

בזקיפות אדישה אל מול גשם וקור,

הוא חשוף לרוחות וטובע ברפוש,

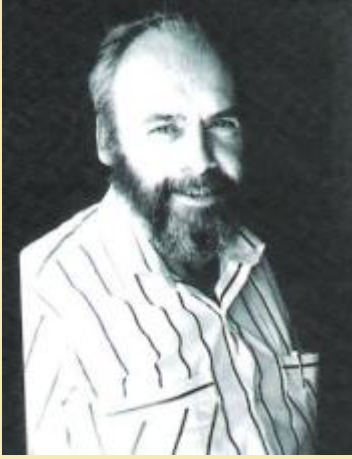
ואותו הסופות מאימות לעקר.

רק לבי לבדו נאנק ודומע

על מותו של העץ עת החורף סביב,

אך בינה קמאית בו טמונה: הוא – קמע,

המבטיח תחיה ולבלוב באביב.

אלכסנדר רדובסקי

חיפה

וְלִילָה מֵר וְאוֹר שְׁמַח,
רוֹחוֹת הָרִים, שְׁלוֹת שְׁפֵלָה
וְעֵז הַפָּרַח, רֵיחַ הָרִיחַ
הַמְתַעֲלָה עַל הַקְמִילָה -
הַכֹּל שְׁזוֹר כְּמוֹ שְׁתֵּי וְעֶרֶב,
מְתוֹק וּמָר - הַכֹּל טְעִים,
שִׁירַת הַיּוֹם, תּוֹגַת הָעֶרֶב -
הַכֹּל חַיִּים!
הַכֹּל חַיִּים!

הַלוֹם אֲנִי בְּפָנֵי הָאֵין.
הַמוֹם אֲנִי בְּפָנֵי הַיֵּשׁ,
אֲשֶׁר נָזִיל יוֹתֵר מִמֵּימַם,
אֲשֶׁר שׁוֹרֵף יוֹתֵר מֵאֵשׁ.
וְלִילָה מֵר וְאוֹר שְׁמַח
מְאוֹתָתִים לְכֹל חוֹשֵׁי
בְּרוּךְ, בְּרוּחַ וּבְרִיחַ
כִּי יֵשׁ - הוּא שֵׁי!
כִּי יֵשׁ - הוּא שֵׁי!

קִשָּׁה הוּא הַרְיוֹן הָהָר אֲשֶׁר מְפַחַד לְלֶדֶת:
"אִם יוֹלֵד לִי עֶכְבָּר - אֵיךְ אֲבִיט בְּמָרוֹם?"
הוּא מִתְהַפֵּךְ בְּלִילוֹת, וְסִבִּיבְתוֹ רוֹעֵדָת,
וְדַמְעוֹת חֲלָמִישׁ מְדַרְדְּרוֹת לַתְּהוֹם.
לְשׁוֹא נְמוֹקֵי אֶחָיו, לְשׁוֹא הַגִּיזוֹן וְטַעַם,
כִּי רוֹב עֶכְבָּרֵי תֵבֵל - צְאָצְאֵי הָהָרִים.
הָהָר שֶׁהוֹלִיד עֶכְבָּר - הַיִּשְׁגָּב אֵי-פַעַם
לְזִכּוֹת וְלִרְאוֹת קוֹלוֹת מִפִּי אֱלוֹהִים חַיִּים?

אלכסנדר רדובסקי

לפנינו תוּגָה,
אחרינו עֲרָגָה,
ובאמצע – אָנִי וְאַתָּה,
ושלהבת הַיָּר
להוטה לפֶּאָר
את האֲשֶׁר אֲשֶׁר נִשְׁרַט.

חלומות

חולם הלוחם הגוסס על החול
שהוא נהיה מְלֶדֶד.
ומלאכת המְלֶדֶד - לחמול ולמחול,
ויתחולל פֶּלֶא.
דמו לאטו מחלחל אל החול,
נהיית זַעֲתוֹ לְמֶלַח.
ומה החלום - לחמול ולמחול
ולהיות מְלֶדֶד?
מלח לְבֹן על גופו הכחול.
הוא לא יהיה מְלֶדֶד.
המלח חולם על הלָחֵם.
החול
חולם להיות מְלַח.

מימין – חֲרָטָה
ומשמאל – עֲלֻטָה,
ובאמצע – אָנִי וְאַתָּה.
וטפות שַׁעוֹה
ודמעות אֶהְבָּה –
אותיות של תְּבָה אחת.
מעלינו – מְרוֹם,
מתחתינו – תְּהוֹם,
ובאמצע – אָנִי וְאַתָּה.
הפּרָפֶר הַעֲקֶשׁ –
הגְבוּר הַטֶּפֶשׁ, –
מסְתַּעַר על הָאֵשׁ
בְּלִי חַת.

דניאל פידלמן גבעת"פ

איש וים

נצחית האהבה, כל עוד נמשכת,
משחדלה – הרי היא רגע קט,
בו מחוגים שעוצרים מלכת,
נותצים שעון שעוד פועם בדת.
מבט נועל השנים בחידה,
בהרף עין הרע, כפסל כפור.
ידע אורפיאוס, אשת לוט תדע:
אסור אף פעם להביט אחור.

המנגנון נקרע בקול תרועה,
גלגלונים נפוצו לכל צד,
מי – לחלל את קן הקוקיה,
ומי – לפרוע ברצפי העד.
היה, נרצה, או שמא אנדה?
במקום המנגנון פּעור החור.
ידע אורפיאוס, אשת לוט תדע:
לנצח הם יביטו לאחור.

הלילה קר, הרוח זר, לקול תפוף שנים
עומד לו איש בקצה החול, משליך עצמו למים.
גואה השפל ומשיב מדה תחת מדה -
כי אין תשליך שיסיים את זו העמידה.
כי כל ארמון שיקבר לבטח יתגלה,
כי כל אדם זורם לים אף זה לא מתמלא.

ונפש ים איש לא ידע, אף ינסה תמיד,
משים עצמו דיג סודות, ואת לבו - דוגית,
ממתין לחסד ממצולות בן חסד לא צמח,
עורף חכה, נכון לדוג כל לחם שנשלח.

ומה זה משנה לאיש, או לרבבות כמותו,
אם הוא השתקפותו של ים, או ים - השתקפותו.

נורית בהיר

חיפה

את ממש כמוני לפני עשור
מאהבת קשות, נתמכת באמא,
הרצון להחזיר דברים לאחור
מספק לך עלה להמשיך קדימה.
בשבילו כל ערב יותר זוהרת
וזה טוב ורע שהוא לא קולט,
את בעצם הכי הכי מאשרת,
כי יש לך בלב אהבת אמת.

את ממש כמוני בגיל עשרים,
סבוכי נווטים במישור האתי,
תוהה, איך שלושה חצאי בחורים
משתלבים לאחד משלם וקונקרטי.
את הולכת בסוף לבדך לסרט,
כי שוב התבלבלת בחיוג חוזר.
את בעצם הכי הכי מאשרת,
כי יש לך יותר מאחד מחזר.

את ממש כמוני לפני שנה,
מערבבת את יגונך בבירה,
במקום לרדת שאולה, פונה
ויורדת בכל יום ששי העירה.
מגלה בתמיהה ושמחה גוברת
את קיום הגונים בין לבן לשחור,
את בעצם הכי הכי מאשרת,
כי פתאום הושבה לך הזכות לבחור.

את ממש כמוני לפני שעה,
טוה עולמות בעכבר ומקלדת,
ל"גבולות" ישנה הגדרה לא רעה
בדיוק בתחום אותו את לומדת,
אז את באמת באמת זוהרת:
דרקונים – בחוץ... אנשים – בתוך...
את בעצם הכי הכי מאשרת,
פשוט כי אין עוד אחת כמוך.

זיו בן-פורת תל-אביב

קץ המדבר

"בואו להקשיב לסיפור המעשה על גומה וליבייה,
כי זהו סיפור על חיים ואהבה עלי ים"
– ז'ורז'י אמאדו

מאסתי במלות המדבר.
ברצוני לשיר, כמו גומה –
שירת הים.

צמא

האם אינך רואה, המשורר,
שהצמא הוא הוא מבער האש,
ותפלתך אל ה"באר"
כמוה לבקש
ממי הברו
ליבש.

כי צמאונך הרי (כמו צמאוני),
באר ללא תחתית.

לנצח נבקש למצא
במים נחמה,
עד רד הערב,
עת תכריעני תרדמה.

אך הים זר לי.
ושירתו, עמוסת התנודות,
שפה שניה ומגמגמת
בפי.

אני רוצה לכתוב סערה,
אך המלים הופכות ציה,
וכל שיוצא לי
לבסוף: "שקט הים,
חשך התוף".

דבר המערכת: "בגלל מה?"

מה שגרם לנו להתאחד היה פשוט מאד: אנחנו אוהבים שירה מעניינת.

במציאות שבה אנו נמצאים, השירה נחשבת לדבר תמוה עבור אנשים תמהוניים – פרט לאלה שבאים מעולם הספרות: משוררים, מבקרים, מו"לים. האם מהנדסת, נהג, רוקחת, מורה (לא לספרות), מדענית או ספר צורכים שירה? האם הילדים שגדלים בבתיים זקוקים לה?

אבל רפואה טובה אמורה לרפא גם אנשים שאינם רופאים בעצמם. אוכל טוב צריך להיות טעים לא רק לשפים. שירה טובה צריכה לדבר גם למי שאינו עוסק בה באופן מקצועי.

אחד מאיתנו שאל את הסטודנטים שלו: "מי מכם קורא שירה להנאתו?". אנו בטוחים שבחוג לספרות היו רואים ים של ידיים. ואולם זו היתה הפקולטה להנדסת תוכנה. אף אחד לא הרים יד. רק סטודנט אחד שאל בתמיהה: "אבל בשביל מה?"

האם עבר זמנה של השירה? אנו חושבים שלא. האם אין יותר שירה מעניינת וקולחת בארצנו? אנו בטוחים שיש. אנחנו רואים אנשים שכותבים שירה כזאת. אנחנו משתדלים להיות אנשים שכותבים שירה כזאת. וכשגילינו שכל אחד מאיתנו, בגדול, אוהב את מה שהאחרים כותבים, החלטנו להתאחד כדי לאסוף שירה שאנחנו אוהבים ולחלוק בה עם העולם. כדי שעיני הקוראים שלנו יידלקו כמו שנדלקו עינינו. כדי שאולי, רק אולי, בעקבות מה שאנו עושים, בפעם הבאה שתישאל השאלה, תורמנה יותר ידיים. ועכשיו קחו את כל מה שכתבנו, ובכל מקום שבו כתוב "שירה" הוסיפו את המילים: "לא רק".

אז אם שאלתם, בגלל מה, הנה עכשיו אתם יודעים. בגלל זה.

המערכת

נפקחת לאורר

הסוגה הפואטית מתאפיינת בדרך כלל על-ידי טקסטים קצרים יחסית. עם זאת, בסוגה ובשוליה יש מקום ליצירות ארוכות הרבה יותר: מחזורי-שירים, כלילי-סונטות, פואמות ואפילו רומנים מחורזים (בעברית התפרסם לאחרונה "מקום אחר ועיר זרה" של מאיה ערד, המושפע מ"יבגני אוניגין" של אלכסנדר פושקין). גם ליצירות כאלה יש מקום של כבוד בכתב-עת זה.

אלי בר-יהלום
שבוע במוזיאון כרמיאל לאמנות

יום א': מראה

מול מוזיאון כרמיאל לאמנות

שתי הפגנות:

חרדים מזיעים וקצרי-עשתונות

מפגינים נגד "ארבע נערות מתרחצות" של אוגוסט רנואר

בגלל העירם

בגלל השער

ובגלל שהרבי אמר.

ומנגד

שמאלניות חטובות מדיפות ריח שאנל

מפגינות נגד "בית שלישי" של יצחק פרנל

כי על הר הבית

יש בית

ואין מסגדים.

אז מתנגדים.

סמטה קצרה וצרה. ושרב. ושתי הפגנות.

כבר יצאו מזה לפחות שלש חתנות.

יום ב': מקצוע

בשעות העמס, כשהמוזיאון מלא,

הציור "חליבה עם שחר" של פרנסואז מילה

הנחשב ללא-אטרקטיבי, הוא בשבילי

תרופת-הרגעה. מרחבים, פרה, נערה ודלי.

אני יכול להביט בו דקות ולא לחשב על כלום.

יום אחד, לידו, פגשתי רועה ממג'ד-אל-כרום.

"ואלה, איזו ילדה מסכנה, איזה ציר אכזר,"

הוא אמר.

"כל היום עומדת על הברכיים, חולבת פרה."

למה פרה, שאלתי; והוא ענה, גאה:

"זה מקצוע שלי: אני רועה, אז אני רואה."

אלהים אדירים,

חשבת.

אללה פרים.

כל חיי חלבותי פרים.

יום ג': שם

האמן: קזימיר מלביץ'. התמונה: "משלש אדם".
 המחיר: שני מליון, בערך. הקהל לא מפסיק לזרום.
 אבל כל צופה שמגיע מאזין לבכיו המר
 של פרוספר אזולאי מעכו, ציר מקומי מכשר.
 "תאמינו", הוא מתייפח, "שהצעתיה להם הכל:
 מחמש כתרם, מששה צהב, מתמן סגל,
 ובזול. אף הם לא הסכימו לקנות שום דבר. אולי
 זה כי הוא מלביץ' ואני אזולאי?"

יום ד': לבוש

יום רביעי. במוזיאון שמחה והמולה,
 כי ישיבת-הסדר ושמה "תפארת גדלה" –
 שמונה-עשר הבחורים ושש הבחורות
 (בתורני-הלואמי הרי אין הדרות) –
 הגיעו לסיור שבלעדיו אינו משלם
 חנוף דתי: "מקרא באמנות אמות-עולם".
 כלם (עוצמים עינים בכדי לא להסתכל
 על "הבשורה" של בוש ו"המטביל" של רפאל)
 רצים אחר המדריכה לחדר בו שוכן
 "אברם יוצא מאור" של פיטר ברויגל הזקן.
 המון פרטים, מעט צבעים. העיר הומה אדם.
 כלם בפנים. אחד יוצא: הוזהו אברהם?
 (הם צוחקים). בגדיו: מכנס, מקטרן אדמדם.
 לבוש כמוהו – לוט. שרה ואליעזר גם.
 "כל-כך הולנדי!" "מה, רצית שטרומל עם קפוטטה?"
 "כפה סרוגה!" "לא, ג'ינס". "אז שיצא משם עם אוטו".
 "טוב, לפחות לא בכאפיה". "כן, גם זו שמחה".
 ...פתאם בקול שקט אמרה להם המדריכה:
 "הייתם פעם במדבר בדרך ארבה
 בשמסביב רק קול הזמן מפר את השתיקה,
 בשפוכבים ענקיים, בציורי-קירות,
 תלויים בלילה רק מעט מעל למדורות,
 בשפל מלה – מאלהים, וכל אדם – נביא?
 דעו: אברהם הוא בדוי. בדוי, גם אם לא ערבי".
 ...והם הקשיבו, כמו נפלו חומות מוצא ודת,
 לקול חוקרת-אמנות משבט זבידאת.

יום ה': מרחק

שואלים את דוקטור בן-דוד, האוצר,
למה אין לו עדיין אף יצירה של מונה.

הוא עוצר

ועונה,

ללא שומץ צחוק:

"על ציור אימפרסיוניסטי ממלך להביט מרחוק.

ורחוק מכאן", הוא מכריז,

"זה פריז."

יום ו': בקבוק

במוזיאון כרמיאל לאמנות, אחרי רמברנדט שמאלה במסדרון,

למטה במדרגות, ימינה וישר עד החדר האחרון,

יש ציור אחד של מאוריץ אָשֶׁר, אָמֵן

תעטועי המרחב, רצופי המישור ומשחקי הזמן.

בתמונה, ששמה "איש מחזיק בקבוק", איש מחזיק בקבוק

אָשֶׁר בו איש אחר הנראה כמותו בדיוק,

וגם לו בקבוק עם כפיל, וכן הלאה, הולכים וקטנים

(עם זכוכית מגדלת, לאיש התשיעי עוד אפֶּשֶׁר לזהות הבעת פנים).

הבקבוק - כל בקבוק - חתום בפֶּקֶק עשוי שֶׁעוֹה וְשֶׁעֵם

וראשו של האיש שבפנים מתנגש בו - סֶפֶק בְּרָגֵעַ, סֶפֶק בְּזַעַם.

כִּי הֵיךְ בָּהּ הָאִישׁ, כֹּל אִישׁ, אוֹחֵז בִּבְקָבוֹק - הִיא שְׂמָאל;

בִּימִין - מְכֹחֹל:

על כן-צירים גדול

הנצב מולו, הוא מסים לצייר תמונה.

ואתם, בודאי, כבר מנחשים את תכנה:

העתק משלם של כל הציור הגדול הנ"ל

"איש מחזיק בקבוק" - וחוזר חלילה, ועד בכלל

(ידידי ממכללת בראודה, פרופסור לאוניברסיטת פֶּרְנַנְדֵּוֹ)

מציין שמבנה כזה נקרא במדע פֶּרְקָטֵל. שִׁיחָהּ פֶּרְקָטֵל).

כמו הרבה פעמים אצל אשר, כאשר שוב ושוב מביטים
 בתמונה הזאת, לעתים
 מתגלים עוד ועוד פרטים:
 שני שרוכי-נעליו של האיש מהיום רצועה סגורה בלי קשרים;
 ארבעות-משקפיו אינן מובילות למסגרת כי אם לחורים;
 והיום, יום ששי, שמתי לב שהראש הנעוץ בתקרה
 דוחף את הפקק למעלה, ואפילו בהצלחה יתרה:
 הפקק כבר נוטה על צדו, רבו כבר בחוץ, עוד מעט יפרץ ויפל.
 אני כמעט ותוהה אם זה היה כך כשבקרתי אתמול.
 (מה הוא יראה כשיציץ החוצה? את עצמו, רק יותר גדול?)
 מבקרים אחרונים, לצאת. עוד מעט מדליקים גרות.
 מהמוזיאון ועד בית-הכנסת האויר מתמלא זמירות.
 ההרים סוגרים על האפק.
 אם אפעיל את הראש חזק,
 אולי עוד יצא הפקק.

יום שבת: פסק

יום ח': יקיצה

מוזיאון כרמיאל פתוח תמיד.

הכניסה בשבת - חנם.

רב העיר מחפש את דוקטור בן-דוד,

לברר: האמנם?

מוזיאון כרמיאל לא היה וגם לא נברא.

שום תמונה שמצגת בו מעולם לא ציירה.

וישנם, חוץ מזה, עוד גורמים, אשר בגללם

הדברים שדמינתי לא יכלו לקרות מעולם.

האוצר חושב ומשיב, משחק בכפה על הראש:

"אמנות - זה קדוש."

מוזיאון כרמיאל הוא חלום, הזיה, בדיה -

עוד אחת מאותן שטיות מעולם ה"היה-היה",

כמו שלום, או אמת, או צדק. כמו ציונות.

מוזיאון כרמיאל הוא טפשי - כמו כל אמנות.

אך עדין יש לי תקוה שבסוף מסע

אעמד על מדרגותיו עם כרטיס כניסה.

מאי 2008 - מאי 2012

יוסי גמזו
קצרין

למה לעזאזל אני כותב?

לומר את זה דוגרי: לכתוב, בשבילי, זה לבכות כמו ילד. "ואם תבכה, יועיל לך?" – שואלים הגדולים את הילד (מבלי לתפוש כי עצם מופרכות-השאלה מתנה – כמו טיב הקול את טיב ההד המוחזר ממנו – את כל מופרכותה

הצפויה-מראש של התשובה). הילד איננו בוכה על מנת ש, הוא בוכה מפני ש. השָׁרָף מוקזו מקליפת-העץ כי העץ נחתך. הדם שותת מן הגוף החי כי הגוף נדקר. כתיבה, גם אם היא אקציה, היא בה-בשעה ריאקציה. אצלי, לרוב, על סָבֵל. שירים הם תחבושת אישית.

ושירה, כל חי, בשבילי, היא שריקה בחושך. זה אינו מבטל את החושך, אך מפחית, כמין סם משכך, את הכָּאֵב. היא, שמשתמשת בין השאר באוקסימורונים, מושתתת כמו ההד עצמו על אוקסימורון בסיסי. מה שקורה בין הקול וההד היא שְׁנוּת יחידאית בה צליל אחד נשמע כְּשֵׁנִים. מה שקורה בין העט לְנִיר הוא תמיד מוּנֹלֹג דִּיאֲלוֹגִי כְּפֹל-פְּנִים: אתה הוא הכומר המוודה ואתה הוא המתוודה. רק מחיצת-העץ של תא-הווידוי, בְּמִסֹּרֶת הקתולית, אינה אפשרית כאן, כמו שום מחיצה. כי שניכם (שאתם אחד) רואים זה את זה באותו ראי.

האם שני שותפים לווידוי, שהם אחד, מקילים את ה"דוגרי"? האם מי ששורק מאימת החושך עוזר לעצמו באמת? אינני יודע תשובה אמיתית חוץ מזאת שאינני יודע. אך עובדה: אני ממשיך לְחַבֵּט נואשות בגלי המים, וזה אולי מה שמונע לטבוע, ומה שקוראים לו שְׁחִיָּה.

העקשנות שלא ללכת עם העדר

"חופשי יהיה קרוי הדבר הנמצא מתוך הכרח טבעו בלבד
והכפוי לפעולה על ידי עצמו בלבד"
(ברוך שפינוזה: תורת המידות)

העז שלא להתיישר כפֶּלֶס-מים
עם שום פְּשָׁרָה, שום מְסַכְּמָה שהיא, שום קו
מְלָבֵד הקו הָרָךְ, החם של חמוקִיךְ
ותחנות-הָאֶהָבָה שְׂבִינִיָּהם –
היא הסֶבֶה לְקוֹם כָּל בְּקָר מוֹל פְּנִיָּהם
שֶׁל הַיְּאוֹשׁ, שֶׁל הַסְּכָלוֹת וְשֶׁל הָרַע
בְּלִי לְנַפְנָף דְּגִלִי-כְּנִיעָה וּבְלִי לְכַרַע
לְאֵלִילִי הַהִזְדַּמְנוֹת וּבְרַק-הַשְּׂוֹא.

הַעֲקֵשְׁנוֹת שֶׁלֹּא לְלַכֵּת עִם הָעֵדֶר
מְלָבֵד בְּעֵז, עִם עֲדָרֵי הָעֲנָנִים
הַשׁוֹעֲטִים לְסִלְסוֹלָם הַדֵּק שֶׁל חֲלִילֵי הָרוּחַ
אֶל אֵיזוֹ תִּכְלֵת שֶׁל נֶכּוֹן, לֹא שֶׁל כָּדָאִי –
היא הַחֲרוֹת הָאֲמִתִּית, זוֹ שְׂבִינִיָּהם,
שְׂבָה הַכֹּל קָשׁוּב לְכָל אֲדוּהָ נִרְעָדֶת
בְּתוֹךְ הָעֵמֶק הָאֲרֻטְזִי שֶׁל בְּאֵר שֶׁלֹּא כְּרוּהָ
שׁוּם יָדִים אֲחֵרוֹת מְלָבֵד יָדִי.

שירה היא ריפוי קבוצתי

שירה היא רפוי קבוצתי של אלה
שאין להם בעצם לא רפוי ולא קבוצה.
זה מה שנשאר לאיש חלוני מן התפלה
בשליחן אלהים על הגז והודיע:
"לא לעלות יותר!"

הם מריחים זה את זה ככלבים,
כמו ההומלסים בגן-העצמאות, כמו נרקומנים,
בלי שום "עצור, סיסמה", כמו ראומטיזם את בוא הגשם,
כמו הפורץ את הכספת
שיש בה או אין כסוי.

הם יודעים שיש קשר רופף, אם בכלל,
בין הברנאות והקליקות הקריוות יעני "קרית ספר"
ובין הרגעים הנדירים שבהם
מדבר אלהים מן הסנה.

היא עוברת דירות כמו אסיר בטחוני נמלט,
לפעמים היא גרה
במקומות הפחות מתקבלים על הדעת אף לא על הלב
(הלא פרנק,
הבודלר היהודי המפלא כבר נבא שהעיר תכבש מן הג'ורנה),
עם השלעפערס בשלג בפרק, עם ההם
הנושכים את לילם מבדידות.

ואני יודע
שהם יודעים
לפי פעימת הכאב בקישקעס,
לפי סלם-ריכטר-הלב שאף פעם אינו משקר, מתי
היא אתם, היא אתם באמת כמו שאמא ישנה
אם אפלו איננה,

בסינקופה שבה מקרקרף הברק
את עורו של החשך
לאור.

ולא למכר את הבכורה בשום נזיד
של הצלחות קלות, של ראש קטן, של רוח,
לא לעטות בשום פנים, ולוא בזרת,
את כתנת ריטינג-השוטים של האפנה –
גם אם הלב קופא ברוח התזזית,
גם אם כלם, בזקיות, החליפו צבע,
גם אם סופם של השוחים נגד הזרם
הוא זר-חוחים נלעג ולא זרי-דפנה.

רק מי שלא המיר ברעש ובחג
את החליץ של שתיקותיו אתך בשנים,
רק מי שלא חדל לרעב לך ולצמא
בין העלבון והאכזב והחלוף –
רק הוא אף פעם לא יקהיל לך בכרות,
תהיי בטוחה,

לאור היום, אבל ישיר לך ליל-ליל
את סרנדודת הטפוס העז על אדן-החלום
בלי לותר לך על עצמך ועל עצמו.

תפי השבט ירעמו – אף לא אתם
יבוא השיר הזה אליך, רק אליך
מן המחסור, מן הבדידות, מאות-הקין
של החרגי והמקצה והמכתם:
הוא לבדו, מבלי לצעד במצעדם,
הוא לבדו, עם ראש בקיר, לא יד בדלת,
בעקשותם של כל הפראירים
שלא הולכים בתלם

חוז מתלם
שחרשו במו ידם.

רק האותנטי

רק האותנטי, רק הצמוד
 כמו העזר לבשר אל שרשי הכאב,
 רק היונק עד האנק כמו איזה אב בין אבי נחל
 את כל המר אבל אף פעם לא מומר בתחליפים
 של מי הטין של הענות האמתית, הלא ממתקת,
 הוא המריץ בלבירינת מחזור דמן של השורות
 החשופות והפגיעות האלה את רעב דכון.

כמו פיו של ההומלס שהוא הנובר
 במכולות האשפה ולפתע
 מול אטם שריר הלב של פיטני הלא-אכפת
 בכל בתי-השיר מחממי-הפאירסידיים
 נלפת אל בדל הלחם העבש שנעלם
 מרחרוחם של חתולי העיר בליל דצמבר
 בעשר מעלות מעל לאפס המקפוא.

כמו פה נלפת לפת וכמו הילד שאיננו
 מזמן כבר ילד אך עדין מתרפק על חיק
 אם שאינה אך מגוננת על חייו ברדיוס
 שמרפאים בו גדולי סרטן, שהחסד
 הוא רק אחד מהם, רק זה, החי, הלא גווע
 שבו אלכימית סוד הופכת פצע לשירה
 ובו כנפיו של איקרוס אינן זקוקות לדנג
 בכדי לנסק ולהמריא אל שמש לא כוזה.

רק הבודד, האאוטסיידר, הצועק מן הבפנוכו
 את אלמן מחריש-האזן של שתיקות הלא אמור,
 רק צמא חמם המסמם של כל חופי הגעגוע
 שהחוצה את ים הצער שבינו וביניהם
 אולי אף פעם לא יזכה, אולי אף פעם לא יגיע
 בין מלתעות כרישי הבוז וברקודות היאוש
 אחוז צמרמרת ומותש שחית הדוקא קשה-הערך
 אל קצו של ליל החשך שתום פנס המגדלור.

רומנסה על קילומטרז' האהבה
 בגוף הזה, שכבר תרגל במלוא
 העצב, היאוש, האכזבה,
 שכמו מנוע חם בניוטרל זה שנים נלאה לכלא
 את כל כוחות-הסוס שבו, את צבא
 תפי הדם שלא נדם הרועמים בו מאפלו
 של זמן אבוד בארץ חרבה –
 בגוף הזה, למרות הכל, עוד לא
 נגמר קילומטרז' האהבה.

בנפש הפראית הזאת, שחרף
 גדודי הגרזנים המונפים
 לכרת את תקותה העקשנית והסוררת
 עד גדם אחרון הענפים
 עדין מתעקש יחור חדש בעלעלו
 הדק, הדוקאי, שלא גוע –
 בנפש הפראית הזאת, למרות הכל, עוד לא
 נגמר קילומטרז' האהבה.

בשיר הזה, שהוא פסקול הדכי
 של הבפנוכו המכה את משבריו
 אל איזו דיונת-חוף סמויה שכלה רך היא
 ושחכתה לו כל ימיה וימיו
 לא כמו בגבו, מנגד, אלא בנפלו
 על צואריה, רעובה ומאנה –
 בשיר הזה, למרות הכל, עוד לא
 נגמר קילומטרז' האהבה.

אני נושק אותך כפה את הגחלת,
אני לוחש לך על קונכיית אונד, נאווה:
עת לאהב ועת לשנא, אמר קהלת,
שפרושו, דוקא משום האהבה
החרמנית הזאת לפרח ולזמר,
למי הואדי הנוגנים במעון,
לקונטרפונקטים של הרוח הפוזמת
את הקונצרט הברנדנבורגי של היים,
לכל הטוב והיפה והנכח
והצודק, לעזאזל, והנפלא –
אני שונא, בו-בוולטאז' ובו-בכח,
את הרשעות והזיוף והעולה.

ומשום כך גם בחרון בשמך קראתי
וגם בגעש הפסיונטו הלזיב.
הלב, ילדה, איננו אבר דמוקרטי,
הלב מפלה ומעדיף, כמו כל אוהב
והוא חומד ומקנא לך במין להט
אכפתולוגי, גם לוחם וגם לוחן,
ואת שונאת לא-קר-לא-חם ואת יודעת
שאת אחת לו,
אין אחרת,
ולכן –

אצבעות אושת המשי של הרוח
בקרירות לילות הקיץ הצלולים
מנגנות נוקטורנו רך ואפילי
על קלידי מחשוף עורך הנח זרוח
בשלולית של אור ירח צח כשיש
על סדינך, מול תריס פתוח לרוחה
כמו חושך אל סודות החשכה
וחושי אל סגור סודות חשכת חושך.

רק העקשן הזה, הפתי מאמין למדווחיה
של התקוה המפייחה במפרשי אשלויותיו
איזה אולי אף עלפייכני, איזה אלו בדוי תוחלת
בו ימשה עצמו משבי לפיתתם של משברים
הזוממים להטילו תחתם כמתאבקי הסומו
לתהומם בעוד שביבי פלטת אוניו המתכלים
יורים ומנחיתים אותו כמין מטאוריט של חסד
על האי המצילו מפלצות לעזת היים.

ולא הסך הכל, לא גוף ראשון רבים, לא כורוס,
לא הריטינג העדרי של קול המון בקול שדי –
רק קולו של היחיד, לא האחד, אפלו לחש
שתמיד הוא שגרירו שלו עצמו ורק בכך
הוא פתאם, בזכות קסמו של איזה נס פרוכסלי
פס קולו של איזה כלל קלוע
מיחידים אין ספור.

תמוזיקת לילה זעירה

כאן, כאן בארץ היפה, המיסרת
והקרועה הזאת משסע זבחי ריב
שבין משוש ומסוס, עלה-טרף או טרף,
בין הזוקף נדבך ובין המחריב,
אני צולל בו בגליסנדו קריר-המשי
של כנרתך וירדנדך, כפשט, לא דרש
בעוד שמשו של תמוזך חמה כאש היא
ממש כמו שיר האהבה המפרש
והכל-כך לא אפגתי הזה, בטרם
אלחש לך כי לאהבך פה – ועוד אידך! –
זה בימינו כמו לשחות נגד הזרם
אבל נגדו, יפה שלי, זה בעדך.

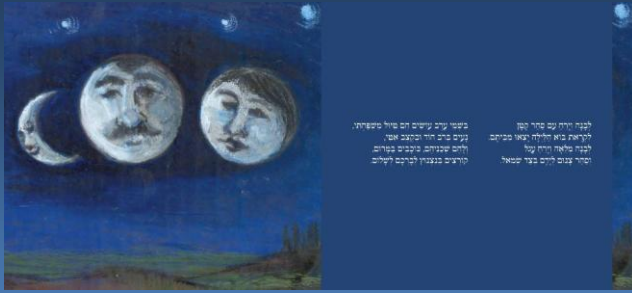
זֶה מוֹכִיחַ אֶת עֲצָמוֹ, יֵשׁ קִבְלוֹת,
 זֶה דוֹבֵר לִלֵב אִם רַק אֵינוֹ לֵב אֶבֶן
 וְאֵנְחָנוּ מִלְקָטִים כְּבָר מִתְבֵּן
 אֶת הַדְּבֵשׁ הַזֶּה מִסֵּפֶר הַנְּגִלוֹת
 בְּלִטִּיפֵת מִשְׁבִּי הַלֵּילָה עַל עוֹרְנוֹ
 הָעִירִם כָּמוֹ הָאֵמֶת שֶׁבְּחֻבָּה
 כְּבָר חוֹגֵג כָּל סִנְטִימֶטֶר מֵרִבֵּעַ
 אֶת הַקְּאֻמְבֵּק הַחוֹזֵר לְהַזְכִּירָנוּ
 אֶת יָפְיוֹ הַחוֹשֵׁנִי שֶׁל הַתְּמוּזָה,
 אֶת פֶּחוֹ הַמְּנַתֵּץ סִיגִים וְחִיץ
 הַנִּסְתָּר בְּכָל אֶתֶר וְהַרְמוֹז
 בְּאֵינְסִפּוֹר פְּנִיָּהֵן שֶׁל נִפְלְאוֹת הַקְּיִץ:
 בְּסֵפֶר הַמִּתְבוּסָס בְּמִקְשָׁאוֹת
 בְּבִשְׂרֵי הַפְּרִי כָמוֹנִי בְּבִשְׂרֵיךָ,
 בְּנִחְלִים הַמִּתְנַפְּצִים אֶל הַבְּקָעוֹת
 בְּקִפְרֵי צ'וֹ, כָּמוֹ הַשִּׁיר הַזֶּה אֶלֶיךָ,
 בְּדָגֵן הַמִּתְנַחֵשׁל עִם כָּל שִׁרְקֵיהָ
 וּמִתִּיר לָהּ עַל מִיתְרֵי קִנּוּי לִפְרֹט,
 בְּתִכּוּלוֹ הַחֹף מֵעֵב שֶׁל הַרְקִיעַ,
 בְּבִלְמוֹס וְגִטְטִיבִי זֶה לִפְרוֹת,
 לְהֵרוֹת וְלֵאֲרוֹת אֶת צוּף-הַרְגַע,
 אֶת בְּשֵׁמֶם שֶׁל הָעֵכָשִׁי וְשֶׁל הַכָּאֵן,
 מִרְאֲשִׁית עַד סוֹף, מֵאֶלְפָּא עַד אוֹמֶגָה,
 כָּמוֹ יְדִידֵי הַקּוֹרְאוֹת לִי אֶל חִיקוֹן.
 הֵם אוֹמְרִים שֶׁהַרומִנְטִיקָה כְּבָר מֵתָה,
 הֵם אוֹמְרִים שֶׁהַחֲרוֹז כִּיּוֹם פְּאָסָה,
 הֵם תְּמִיד צוֹדְקִים כְּאֵלֶּהָ, עַד שֶׁפִּתַּעַ
 צִץ כּוֹכֵב אֶחָד,
 פִּצְפוֹן,
 וּמִהֶסָה
 בְּקִרִיצַת טוֹרְקִיז חֲמָה כְּזֹאת, עִקְרוּטִית
 אֶת קוֹלֵם הַקֶּר, כְּרִמְזֵי מִגְבֵּהִים
 שֶׁהַלֵּילָה, כָּמוֹ עֲנָבֵי תְּמָר בִּירוּתֵי
 מִתְפּוֹצֵץ מֵאֲשִׁכּוֹלוֹת גִּעְגּוּעִים.

כָּמָה אוֹר כָּמוֹס בְּעֵמֶק שֶׁל הַחֹשֶׁךְ,
 כָּמָה מוֹסִיקָה בְּשִׁקֵּט הַבְּשׂוּם.
 הַמְּדַחֵק וְהַחֲנוּק וְהַחֲסוּם
 מִתְפָּרְצִים פֶּתְאִם בְּשׂוּנֵג שֶׁל אוֹ שׁ, אוֹ שׁ
 כָּמוֹ נֶהָר מִסְכָּר, כָּמוֹ אֶסִיר מִשְׁבִּי,
 כָּמוֹ אֵמֶת שֶׁתּוֹקָה מֵאֵלֶם קְפוּץ שְׁפֵתִים –
 זֶה הַקְּיִץ, חֲמוּדָה שְׁלִי, הַקְּיִץ
 שֶׁבְּחוּץ וְשֶׁבְּפְנוּכוֹ,
 בְּדָ וּבִי.

זֶה מִתְקַם שֶׁל פְּרִי הָעֵץ וְהַבְּשָׂר,
 זוֹ חֲכָמַת הַלֵּב שֶׁבְּלִילוֹת כְּאֵלֶּהָ
 מִפְּנִטְזַת לָהּ עַל בְּלִינְדָה, בְּתֵם שֶׁל יֶלֶד
 בְּלִי לְדַפֵּק חֲשֵׁבוֹן לְאִישׁ, שְׁלֵא נַחֲסֵר
 שׂוּם דָּבָר אִם בֵּין פְּגוּעַ לְסִיוֹט,
 בֵּין אִימֵי חֲדָשׁוֹת הַיּוֹם, בֵּין דָּם וְהָרֵם
 לֹא נִשְׁכַּח שְׁמוֹל טְרוּף, כְּעוֹר וְאָרֶס
 יֵשׁ עוֹד, יֵשׁ אִיִּים שֶׁל יָפִי וְשִׁפּוּיֹת.
 וְשִׁרְק בְּזִכּוֹת הַיֵּשׁ הַזֶּה, יִלְדָה,
 הַזְעוּם וְהַנְּדִיר אֶד הַנוֹכַח
 בְּפִנְיָךְ, בְּשִׁלּוּלִית שֶׁל אוֹר יָרַח
 בָּהּ מוּמְרֵת מִמְשׁוֹת בְּאֶגְדָּה,
 מִתְבַּדִּים, תּוֹדָה לְאֵל, דְּבָרֵי הַסֵּחַ
 שֶׁהַכֵּל הוּא תֵּאֲטָרוֹן אֲבִסוֹרְד וְהַבֵּל
 וְאָדָם יוֹלֵד לְסֵבֶל וְלֵאבָל
 עַד שֶׁעָה שֶׁהַקְּבָרָן יוֹרִיד מְסָךְ.

כִּי הַקְּיִץ עוֹד מִתְפִּיחַ בְּגִנִּים
 אֶת לְחִים שֶׁל אֶפְרֶסֶק וְשֶׁל תְּפוּחַ
 וְאֶת שְׂדֵי הַנְּעֵרוֹת שֶׁכִּנְף הָרוּחַ
 מְפִיחָה בְּחִלּוּמֵן בְּנִים-לֹא-נִים
 אֶת הַקִּיטֵשׁ הַנְּהַדָּר, הֵלֵא נִמְנָע
 שֶׁל מִקְסֵם הָאֵהָבָה, שֶׁאֵלְמָלְהוּ
 לֹא הֵינּוּ מְבִינִים עַד מָה מְלֵא הוּא
 עוֹלְמָנוּ זֶה, בְּדִבְשׁ וְלַעֲנָה.

הופיעו!

"שלושה ירחים" – ספר ילדים מאת דיה
אזורים: דוד צינמן

לְבָנָה וַיֵּרַח עִם סֵהר קָטָן
לְקִרְאָת בּוֹא הַלַּיְלָה יֵצְאוּ מִבֵּיתָם.
לְבָנָה מְלֵאָה וַיֵּרַח עֵגֶל
וְסֵהר צָנוּם לֵידָם בְּצַד שְׂמָאל.

בְּשָׁמַי עָרַב עוֹשִׁים הֵם טִיּוֹל מְשַׁפְּחָתִי,
נָעִים בְּרַב הוֹד וּבְקֶצֶב אֲטִי,
וְלָהֶם שְׂכָנֵיהֶם, כּוֹכָבִים בְּמָרוֹם,
קוֹרְצִים בְּנִצְנוּץ לְכַרְכֶּם לְשָׁלוֹם.

"כיצד זה מרגיש להיות גרגר חול? גל? פסגת הר? מכשפה?
שאלות שילד עסוק בהן בדמיון ואשר דיה מתארת בלשון השיר,
המשלבת חריזה ושפה עשירה תוך קריצה הומוריסטית..."
רחל בלומנפלד, פסיכולוגית חינוכית בכירה

להזמנת הספר: biglal.poetry@gmail.com

וְשָׁשׂוּם קוֹסְמוֹפּוֹלִיטִיּוֹת מִמְזֻרָת
לֹא תִפְרִיךְ אֶת שְׁזוֹכֵר כָּל לֵב פּוֹעֵם:
כָּל שִׁירַת-אָמֶת אוֹתֵנְטִית יֵשׁ לָהּ אָרֶץ
כְּמוֹ שֶׁכָּל נִבְרָא בְּצֶלֶם יֵשׁ לוֹ אָם.

וְהָאֵם הַזֹּאת שֶׁכָּל שִׁירֵי הַגּוֹהַ
כְּמוֹ בְּקִבּוּק נוֹשֵׂא מִכְּתָב בָּיִם, הֶרְחַק
הִיא הַגְּנוּם, הִיא תְּמַצִּית הַגְּעֵגוּעַ
שֶׁכָּל שִׁיר בּוֹ הוּא תְּמִיד כְּמִיָּהָה אֶל חֵיק.

כִּי תִמּוּז, אוֹתוֹ אֵלִיל בְּבָלִי-שׁוּמְרִי,
שָׁב כָּל פֶּעַם לְתַחִיָּה כְּעוֹף הַחוּל
בְּדַמְנוּ הַיְיָנִי שֶׁכָּלוּ מְרִי
מוֹל הַסֶּתוֹ וּמוֹל הָעֶצֶב וְהַשְּׂכוּל.

וְשִׁצְפָם שֶׁל הַחַיִּים רוֹתְחֵי הַיָּצֵר
הוּא בְּכֵים הַמֵּר שֶׁלֹּא לְהַסְפּוֹת
וְאֵת זֶה, יָפָה שְׁלִי, אֶת זֶה בְּעֶצֶם
צוֹעֲקוֹת לִי תְּשׁוּקוֹתֶיךָ הַטּוֹרְפוֹת.

אֲצַבְעוֹת אוֹשֶׁת הַמָּשִׁי שֶׁל הָרוּחַ
בְּקִרְרוֹת לֵילוֹת הַקֵּץ הַצֵּלוּלִים
עַל קְלִידֵי מַחְשׁוֹף עוֹרֵךְ הַנָּח זְרוּחַ
מְנַגְנָגוֹת נוֹקְטוּרְנוֹ רֵךְ וְאֶפְלוּלִי.

צִרְצְרִים סְמוּמִים שָׂרִים לֶךְ סְרַנְדוֹת
שֶׁל מְרוֹה, שֶׁל זַעֲתָר, טִיּוֹן וּפְטָל.
אֵת תִּרְאֵי אֵיךְ כָּל בְּשָׂרֶךָ אֲצֵלִי יִרְעַד עוֹד
מִנִּצְנוּץ דְּמַעוֹת הָאֲשֶׁר שֶׁל הַטֵּל.

הופיעו!

אלבום משירי אלי בר-יהלום בביצוע

בְּלֵילָה רוֹקֶחַת סְגִנִּית הַשּׁוֹפֵט | בְּלֵילָה הוֹפֵךְ הַטֶּבֶח לְזָאֵב
קִדְרָה עִם נוֹזְלִים יִרְקִים | וְעוֹזֵר-הַקֶּצֶב הוּא עֶרְפֵד.
בִּיחַד עִם בְּעַל-פְּנֵדֵק שְׁלוֹפֶת | אֲנָשֵׁי הַלֵּילוֹת מְטַפְּלִים בְּלֵי פְּאֵב:
קֶרֶן בְּטַפְּרֵי הַדְּקִים. | אֵל תִּפְחַד, יִלְדֵי, אֵל תִּפְחַד.

"בר-יהלום, משורר ואומן מופיע שעדת מעריצי שירתו
הולכת וגדלה בקרב צעירים רבים, מצליח לשכנע ולסחוף
את המאזין הציני לצאת למסע דילוגים מלא חן ומלא
דמיון, כאילו ברסאנס הוא זה ששר לו על במה מותר
מאדים מכדור הארץ."

גיאתנא, מבקר מוסיקה

להזמנת האלבום: biglal.poetry@gmail.com

מחורף אל חורף: תרגומים

אנו מגישים את התרגומים יחד עם המקורות לנוחות הקוראים.

William Blake

Auguries of Innocence

To see a world in a grain of sand
And a heaven in a wild flower,
Hold infinity in the palm of your hand
And eternity in an hour.

A robin redbreast in a cage
Puts all heaven in a rage.
A dove-house filled with doves and pigeons
Shudders hell through all its regions.
A dog starved at his master's gate
Predicts the ruin of the state.
A horse misused upon the road
Calls to heaven for human blood.
Each outcry of the hunted hare
A fibre from the brain does tear.
A skylark wounded in the wing,
A cherubim does cease to sing.
The game-cock clipped and armed for fight
Does the rising sun affright.
Every wolf's and lion's howl
Raises from hell a human soul.
The wild deer wandering here and there
Keeps the human soul from care.

ויליאם בלייק
בשורות התום
מאנגלית: רונן סוניס

לְרֵאוֹת גֵּז-עֵדֶן בְּפֶרֶחַ קֵט
וּבְגִרְגֵר חוֹל – תֵּבֵל וּמְלוֹאָה,
לְאַחֲזוֹ בְּאֵינְסוֹף בְּכַף הַיָּד
וּבְנֶצַח כֵּלֹ – בְּשָׁעָה.

אָדָם-חֲזֵה בְּכֶלֶב-מְרַעִים
אֶת מְלֶאכֵי הָרְקִיעִים.
יוֹנִים בְּשִׁבְדֵי הוֹמִיּוֹת
מְטֹלְטְלוֹת שְׂאוֹל תַּחֲתִיּוֹת.
כֶּלֶב מְרַעֵב בְּפֶתַח־דָּר
הוּא אוֹת לְקֶזֶם הַמְּמֻלְכָה,
וְסוֹס מְצֹלֵף בְּיַד אָדָם
לֹא יִכְפֹּר אֶלָּא בְּדָם.
צֹחַת אֶרְנָבֶת בְּמִנוּסָה
תִּקְרַע מִמוֹחֶהּ פֶּסֶה.
כְּשֶׁעֲפָרוֹנֵי שׁוֹבֵר כְּנָף
חֵדֵל מִזְמֶרְתּוֹ שָׂרָף.
תִּגְרַת תְּרַנְגְּלֵי-זִירָה
עַל הַחֲמָה תִּפִּיל מוֹרָא.
כְּשֶׁמִּילֵילִים זָאֵב וְשַׁחַל
עוֹלָה עוֹד נֶפֶשׁ מְבוֹר-שַׁחַת.
הַצְּבִי שֹׁנֵעַ וְנָד חֲפָשִׁי
יָבִיא מְרַגְזֵעַ לְנַפְשִׁי.

The lamb misused breeds public strife,
 And yet forgives the butcher's knife.
 The bat that flits at close of eve
 Has left the brain that won't believe.
 The owl that calls upon the night
 Speaks the unbeliever's fright.
 He who shall hurt the little wren
 Shall never be beloved by men.
 He who the ox to wrath has moved
 Shall never be by woman loved.
 The wanton boy that kills the fly
 Shall feel the spider's enmity.
 He who torments the chafer's sprite
 Weaves a bower in endless night.
 The caterpillar on the leaf
 Repeats to thee thy mother's grief.
 Kill not the moth nor butterfly,
 For the Last Judgment draweth nigh.
 He who shall train the horse to war
 Shall never pass the polar bar.
 The beggar's dog and widow's cat,
 Feed them, and thou wilt grow fat.
 The gnat that sings his summer's song
 Poison gets from Slander's tongue.
 The poison of the snake and newt
 Is the sweat of Envy's foot.
 The poison of the honey-bee
 Is the artist's jealousy.
 The prince's robes and beggar's rags
 Are toadstools on the miser's bags.

שֶׁה שְׁנֵשְׁחַט מְדוּן מִשְׁפִּין
 אֲבָל סוֹלַח לְסַכִּין.
 עֵטְלֵפִי הַלֵּיל חוֹמְקִים
 מִתּוֹד מוֹחוֹת מִפְּקָקִים.
 קְרִיאַת תְּנֻשְׁמַת תְּסַפֵּר
 אֶת חֲרָדְתּוֹ שֶׁל לֵב כּוֹפֵר.
 אִם בְּחוֹחִית שְׁלַחְתָּ יָד
 יְבֹזוּד אֲנָשִׁים לְעַד,
 וְאִם בְּשׁוֹר עוֹרְרַת זַעַם
 לֹא תֵאֱהָבָה אִשָּׁה אִף פְּעַם.
 יִלְדוֹן סוֹרֵר שְׂצָד יִבְחוּשׁ
 רָגְזוֹ שֶׁל עֵכָבִישׁ יְחוּשׁ.
 לְחַפּוּשִׁית אִם תִּתְאַנֶּה
 סָכָה בְּגִיּהֲנוֹם תִּבְנֶה.
 הַזּוֹחַל בֵּין עָלֵי הַשִּׁיחַ
 עַל יְסוּרֵי אִמָּךְ מְשִׁיחַ.
 אֵל תִּהְרֹג פֶּרֶפֶר אוֹ עֵשׂ
 כִּי יוֹם הַדִּין אֵלֵינוּ חָשׁ.
 הַמְאַמֵּן סוֹסוֹ לְקָרֵב
 אֵלֵי גֶן-עֵדֶן לֹא יִקְרֵב.
 חֲתוּל אוֹ פֶּלֶב דֵּל בְּשָׂר,
 הָאֲכִילִם – וְלֹא תִחְסַר.
 יְתוּשׁ קִיִּצִי – מֵאֵן בָּא
 כָּל רַעְלוֹ? מִן הַדְּבָה.
 אֲרִסוֹ שֶׁל הַנְּחָשׁ מֵאֵן?
 מִזַּעְתָּם שֶׁל צְרִי-עֵין.
 דְּקִירַת עֵקֶצַן שֶׁל הַדְּבוּרִים
 אֵינָה אֶלָּא קִנְאָת סוֹפְרִים.
 גְּלִימַת נְסִיד, בְּלוּאֵי קִבְצוֹן
 הֵם עֵבֶשׁ עַל כִּיִּסֵּי קִמְצוֹן.

A truth that's told with bad intent
 Beats all the lies you can invent.
 It is right it should be so:
 Man was made for joy and woe;
 And when this we rightly know
 Through the world we safely go.
 Joy and woe are woven fine,
 A clothing for the soul divine.
 Under every grief and pine
 Runs a joy with silken twine.
 The babe is more than swaddling bands,
 Throughout all these human lands;
 Tools were made and born were hands,
 Every farmer understands.
 Every tear from every eye
 Becomes a babe in eternity;
 This is caught by females bright
 And returned to its own delight.
 The bleat, the bark, bellow, and roar
 Are waves that beat on heaven's shore.
 The babe that weeps the rod beneath
 Writes Revenge! in realms of death.
 The beggar's rags fluttering in air
 Does to rags the heavens tear.
 The soldier armed with sword and gun
 Palsied strikes the summer's sun.
 The poor man's farthing is worth more
 Than all the gold on Afric's shore.
 One mite wrung from the labourer's hands
 Shall buy and sell the miser's lands,

אמת שבוזדון דברת
 שקרית משקר ששקררת.
 כל אלה – צדקתם לעד:
 לגיל וחיל אנוש יולד;
 כשזאת גדע, בוטחים נצעד
 בעולמנו המיועד.
 כשתי וערב – חיל וגיל,
 לנפש הנצחית – מעיל.
 מתחת כל טרדה וחיל
 נוצץ משיו של חוט הגיל.
 תינוק אינו רק חתולים
 במרחבינו הגדולים;
 זרועות נולדו, חשלו בלים,
 אפר יבין זאת – וישלים.
 דמעה בעין מנצנצת
 הופכת לתינוק בנצח;
 עלמות החן אז יתפסוהו,
 אל חיק הענג ישיבוהו.
 כל שאגה שמהדהדת
 מכה גלים על חוף גן-עדן.
 עולל בוכה תחת פרגול
 רושם "נקם!" על קיר השאול.
 כסותו של רש תקרע קרעים
 בכל שבעת הרקיעים.
 חיל חמוש למלחמה
 מראהו משתק חמה.
 פרוטת עני – ערבה כביר
 מערד כל אוצרות אופיר.
 פרוטת עמל שנגזלה
 תקנה את המלכות בלה,

Or if protected from on high
 Does that whole nation sell and buy.
 He who mocks the infant's faith
 Shall be mocked in age and death.
 He who shall teach the child to doubt
 The rotting grave shall ne'er get out.
 He who respects the infant's faith
 Triumphs over hell and death.
 The child's toys and the old man's reasons
 Are the fruits of the two seasons.
 The questioner who sits so sly
 Shall never know how to reply.
 He who replies to words of doubt
 Doth put the light of knowledge out.
 The strongest poison ever known
 Came from Caesar's laurel crown.
 Nought can deform the human race
 Like to the armour's iron brace.
 When gold and gems adorn the plough
 To peaceful arts shall Envy bow.
 A riddle or the cricket's cry
 Is to doubt a fit reply.
 The emmet's inch and eagle's mile
 Make lame philosophy to smile.
 He who doubts from what he sees
 Will ne'er believe, do what you please.
 If the sun and moon should doubt,
 They'd immediately go out.
 To be in a passion you good may do,
 But no good if a passion is in you.

וְגַם אִם לֹא, תִּמְכַּר וְדָאֵי
 אֶת נַחְלָתוֹ שֶׁל הַכִּילִי.
 הַבּוֹז לְאַמוּנַת הַטֶּף –
 יְבוּזוֹ לוֹ בְּרַבּוֹת שְׁנוֹתָיו.
 הַמְּלַמֵּד יְלָדוֹ סֶפֶק
 מִבוֹר קִבְרוֹ לֹא יִתְחַמֵּק.
 הַמְּכַבֵּד יְלָדוֹת וְתָם
 יִגְבֵּר עַל אֵשׁ הַגִּיהֶנוֹם.
 בֵּינַת יְשִׁישׁ, מִשְׁחַק הַטֶּף –
 פְּרָחֵי אָבִיב הֵם וּפְרֵי-סִתָּיו.
 מִקְשָׁן – גִּאָּוָתוֹ בְּפִיו,
 אֵד לֹא יֵדַע מָה לְהַשִּׁיב.
 אִם לְסִפְקוֹן תְּשׁוּבוֹת תִּרְבֶּה
 אֶת אוֹר הַדַּעַת תִּכְבֶּה.
 הַעֵז בְּרַעְלִים נָגַר
 מִזֶּר דִּפְנֵה שְׁלִקִּיסָר.
 לֹא קָם לְאַנּוּשׁוֹת שְׁטָן
 כְּבָרֵק שְׁרִיזוֹן פְּלֹדָה אֵיתָן.
 לְעֵת תְּזַהֵב הַמַּחְרָשָׁה
 גַּם הַקְּנָאָה תִּרְכִּין רֹאשָׁה.
 צָרְצוֹר צָרְצוֹר, חִידוֹת סְתוּמוֹת
 הֵם לְסִפְקוֹן תְּשׁוּבוֹת הוֹלְמוֹת.
 מְעוֹף הַנֶּזֶץ, זְחִילַת הַחֶרֶק
 יִצְהִילוּ פְּנֵי חֲכָמָה חֲגֻרָת.
 לְעַד יִהְיֶה עוֹר הַמִּיז:
 לְשִׁתִּי עֵינָיו לֹא יֶאֱמִין.
 חֲמָה וּלְבָנָה יִלְקוּ
 אִם רָגַע קֵל יִפְקָפוּקוּ.
 מִתּוֹדַת תְּשׁוּקָה תִּרְבֶּה חִילָד
 אֵד לֹא אִם הַתְּשׁוּקָה – בָּד.

The whore and gambler, by the state
 Licensed, build that nation's fate.
 The harlot's cry from street to street
 Shall weave old England's winding sheet.
 The winner's shout, the loser's curse,
 Dance before dead England's hearse.
 Every night and every morn
 Some to misery are born.
 Every morn and every night
 Some are born to sweet delight.
 Some are born to sweet delight,
 Some are born to endless night.
 We are led to believe a lie
 When we see not through the eye
 Which was born in a night to perish in a night,
 When the soul slept in beams of light.
 God appears, and God is light
 To those poor souls who dwell in night,
 But does a human form display
 To those who dwell in realms of day.

הַמְהַמְרִים וְהַזֹּנֹת
 חוֹרְצִים גּוֹרֵל שֶׁל מְדִינֹת.
 קְרִיאֹת זֹנָה בְּרַחֲבוֹת
 תְּכַרֵּד לְאַנְגְלְיָה טוֹוֹת;
 הַמְרוֹיַחִים, הַמְפְסִידִים
 לְנֹכַח אֲרוֹנָה רוֹקְדִים.
 כָּל יוֹם, כָּל לַיִל נוֹלָד אָנוֹשׁ
 וּמֵנֶת חֶלְקוֹ – עֲנֹת וְרוֹשׁ.
 כָּל לַיִל, כָּל יוֹם אָנוֹשׁ נוֹלָד
 וְשִׁמְחָתוֹ תִּגְוֹן לְעַד.
 זֶה לְצַהֲלָה יוֹלָד
 וְרַעוּ – לְאַפֵּל-עַד.
 בְּכַחַשׁ נִשְׂרָד דְּרַכְנוּ
 אִם לֹא נִרְאָה בְּשֵׁתֵי עֵינֵינוּ
 שֶׁנוֹלָדוּ בְּשַׁחֲזֹר לְמוֹת בְּשַׁחֲזֹר
 בְּנוֹם הַנֶּפֶשׁ בְּחִיק הָאוֹר.
 הָאֵל נִגְלָה, הָאֵל הוּא אוֹר
 לְנַפְשוֹת שׁוֹכְנוֹת הַשַּׁחֲזֹר,
 אֵד מִי שְׂאוֹר הוּא נִחְלָתוֹ
 בְּדַמוֹת אָדָם יִרְאָה אוֹתוֹ.

ולדימיר ויסוצקי שיר על הזמן החדש חרוסית: יוסי רוז'נקו

Владимир Высоцкий
Песня о новом времени

Как призывный набат, прозвучали в ночи тяжело шаги —
Значит скоро и нам уходить и прощаться без слов.
По нехоженным тропам протопали лошади, лошади,
Неизвестно к какому концу унося седоков.

Наше время иное, лихое, но счастье, как встарь, ищи!
И в погоню летим мы за ним, убегающим, вслед.
Только вот в этой скачке теряем мы лучших товарищей,
На скаку не заметив, что рядом товарищей нет.

И ещё будем долго огни принимать за пожары мы,
Будет долго зловещим казаться нам скрип сапогов,
О войне будут детские игры с названьями старыми,
И людей будем долго делить на своих и врагов.

А когда отгрохочет, когда отгорит и отплачется,
И когда наши кони устанут под нами скакать,
И когда наши девушки сменят шинели на платьяца, —
Не забыть бы тогда, не простить бы и не потерять!

בְּקִרְיַאת פְּעֻמוֹן, הִדְהָדוּ בְּכַבְדוֹת צְעָדִים גָּסִים, -
גַּם עָלִינוּ לְלֶכֶת נִגְזָר, בְּלִי מְלֶאֱהָ שֶׁל פְּרֻדָּה.
בְּדַרְכִּים נִדְחוֹת שְׁעֵטוֹ בְּחֻצוֹת הַסּוּסִים, סוּסִים,
בְּנוֹשְׂאֵם הָרוֹכְבִּים עַל גִּבָּם אֶל גּוֹרֵל לֹא נוֹדַע.

הֵן זְמַנֵּנוּ - נִפְלָה וְחִפּוּז, וְהֶאֱשֶׁר - חִפְּשׁוּ כְּאִזּוֹ!
וְדוֹלְקִים אָנוּ בְּעִקְבוֹתָיו, בְּמַעוֹפוֹ הַסּוּעֵר.
אֲלֹא שֶׁבְדִהְרָה זֶה יֵאבְדוּ חֲבֵרִים יְקָרִים מִפְּזוּ,
עַת נִדְהַר, בְּלִי מִשִּׁים כִּי אֵינָם לְצַדְנֵנוּ יוֹתֵר.

וְשָׁנִים נִדְמָה עוֹד אוֹרוֹת מְרֻצָּדִים לְשִׁרְפוֹת מְמֹשׁ,
עוֹד זְדוּנִית תְּשֻׁמַּע חֲרִיקַת מַגְפִּים קֶרְבִּים,
יְלָדִים יֵאֱמָצוּ שֵׁם נוֹשֵׁן לְמִשְׁחַק "מְלַחְמָה" חֲדָשׁ,
וְלַעֲד עוֹד נִבְדִּיל אֲנָשִׁים לִיְדִידִים וְלְאוֹיְבִים.

כְּשֶׁהֲרַעַם יִשְׁקֹט, וְשִׁרְפוֹת יִדְעֻכוּ בְּדַמְעוֹת כָּלוֹת,
עַת סוּסֵינוּ יִלְאוּ מִלְּשֵׁאֵת אֶת רוֹכְבֵינוּ כְּלָם,
וְנִשׁוֹתֵינוּ יִחְלִיפוּ אֶת כָּל סִגְיָנֵהֶן בְּשִׁמְלוֹת קְלִילוֹת, -
בַּל נִשְׁכַּח, בַּל נִסְלַח אָז, וְאֵל נֶאֱבַד לְעוֹלָם!

הערות:

- א. גרסה מוקדמת יותר של תרגום זה הופיעה ב"חדשות בן-עזר" מס' 691.
- ב. על השיר, הקשרו והשלכותיו קראו את מאמר המתרגם "הזמן החדש של ולדימיר ויסוצקי", המופיע בגיליון זה.

William Butler Yeats
No Second Troy

Why should I blame her that she filled my days
With misery, or that she would of late
Have taught to ignorant men most violent ways,
Or hurled the little streets upon the great,
Had they but courage equal to desire?
What could have made her peaceful with a mind
That nobleness made simple as a fire,
With beauty like a tightened bow, a kind
That is not natural in an age like this,
Being high and solitary and most stern?
Why, what could she have done, being what she is?
Was there another Troy for her to burn?

ויליאם באטלר ייטס
אין טרויה נוספת
מאנגלית: מיכאל 'טלאש' פרלמוטר

מה אֲאַשִּׁים אוֹתָהּ עַל שְׁמִלְאָה
יָמֵי בְּצֵעַר, אוֹ לְאַחֲרוֹנָה
לְמִדָּה טִפְשִׁים, מְחֻסְרֵי תְבוּנָה
דְּרָכֵי פְּרָאוֹת. עַל כֶּךָ שְׁבַגְלָלָה
הָיוּ זֹרְקִים סְמִטוֹת עַל הַשְּׂדֵרוֹת
לוֹ כִּתְשׁוּקָה הִיָּתָה לָהֶם גְּבוּרָה?
מָה לְרִסֵּן אוֹתָהּ, אֲשֶׁר רוֹחָה
הָאַצִּילוֹת פְּשֻׁטָה כְּבִיעָרָה
עִם יָפִי עֵז, כְּקִשְׁת מְתוּחָה
מְסוּג שְׁלֵא נְפוּץ בַּיּוֹם, יוֹכֵל?
מְדוּעַ, מָה עֲשִׂתָה כְּבָר, בְּהִיזְתָה עֲצָמָה?
הָאֵם בְּשָׂמָה עוֹד טְרוּיָה תֵּאָכֵל?

La Comtessa de Dia: Estat ai en greu cossirier

Estât ai en greu cossirier
per un cavallier qu'ai agut,
e vuoil sia totz temps saubut
cum ieu l'ai amat a sobrier;
ara vei qu'ieu sui trahida
car ieu non li donei m'amor
don ai estat en gran error
en lieig e quand sui vestida.

Ben volria mon cavallier
tener un ser en mos bratz nut,
qu'el s'en tengra per ereubut
sol qu'a lui fezes cosseillier;
car plus m'en sui abellida
no fetz Floris de Blanchaflor:
ieu l'autrei mon cor e m'amor
mon sen, mos huoillis e ma vida.

Bels amics avinens e bos,
cora·us tenrai en mon poder?
e que jagues ab vos un ser
e qu'ie·us des un bais amoros;
sapchatz, gran talen n'auria
qu'ie·us tengues en luoc del marit,
ab so que m'aguessetz plevit
de far tot so qu'ieu volria.

ביאטריץ, הרוזנת דה דיא¹
מאוקסיטנית: דניאל פידלמן

עצבות מרה מלאה אני
על האביר שלי היה
וקול זכרון ההנהיה
שב להדהד בין הזמנים.
"קר הוא חיקה, ריקה – מטה"
הליו; ואז בגד, עזב.
החם רוך אותי עכשיו,
עוטה פאר – או... לא עוטה.

אם להבטיח לו אוכל,
בנגיעת עירם רכה,
את כל הענג, השקיקה,
כשבגופי הוא יערסל,
אלי יותר ישאף, ודאי,
משאף פלוריש אל בלנטשפלור:²
אתן לו את לבי לנצח,
שכלי, עיני וגם חיי.

חזר, יחיד מבין רעי!
קשה עלי להתאפק,
כל לילה כדי להתרפק
בה, עם כל געגועי.
עלה ובוא בי! לא כזר,
אך תחת בעל! ובלבד –
שלי תבטיח, ומיד,
כי תצית בכל דבר.

¹ הרוזנת דה דיא (Comtessa de Dia) היתה טרובדורית – משוררת ומלחינה – שחיה בפרובאנס (כיום דרום-מזרח צרפת) במאה ה-12. על-פי מסורת שהשתמרה בכתבי-יד, היתה אשתו של רוזן בשם גיליים דה פייטיאוש (פואטייה של ימינו), אך היתה מאוהבת במשורר ריימבאוט (אין לראות בזאת את נצחון האמנות על החומר, שכן, כפי הנראה, משורר זה היה יותר עשיר ומיוחס מבעלה). תהי אשר תהי, הרוזנת נחשבת לאשה הראשונה באירופה הנוצרית כולה שכתבה שירי-חולין. למותר לציין שאין שום קשר בינה לבין המשוררת הישראלית המודרנית הכותבת תחת השם "דיה".

² פלוריש ("דמוי-פרח") ואהובתו בלנטשפלור ("פרח לבן") – דמויות מסיפור-הרפתקאות רומנטי ידוע מאד בימי-הביניים.

ויליאם שייקספיר שש סונטות תרגום: יוסי גמזו

הסונטות של שייקספיר תורגמו לעברית במלואן לפחות חמש פעמים. פרופ' יוסי גמזו עובד כעת על תרגום חדש:
שש סונטות מתוכו מתפרסמות כאן לראשונה¹.

פרט ליופי השירי, הסונטות של שייקספיר צופנות גם חידות, שכל ניסיון לפתור אותן דומה לסיפור מתח של ממש. אחד מ"סיפורי מתח" אלה מופיע בגיליון זה בדמות מאמרו של גמזו "הגבר הנאהב והגברת השחורה: תעלומת נמעני הסונטות של שייקספיר".

II

When forty winters shall besiege thy brow,
And dig deep trenches in thy beauty's field,
Thy youth's proud livery so gazed on now,
Will be a totter'd weed of small worth held:

Then being asked, where all thy beauty lies,
Where all the treasure of thy lusty days;
To say, within thine own deep sunken eyes,
Were an all-eating shame, and thriftless praise.

How much more praise deserv'd thy beauty's use,
If thou couldst answer 'This fair child of mine
Shall sum my count, and make my old excuse,'
Proving his beauty by succession thine!

This were to be new made when thou art old,
And see thy blood warm when thou feel'st it cold.

סונטה ב

בְּצוֹר עַל מְצַחָךְ מ"ם חֲרָפִים
וּבְכָרוֹתָם שׁוּחֹת בְּשֵׂדָה נוֹיָךְ,
גָּאוֹן-סוֹת-עֲלוֹמִיךָ – בּוֹ צוֹפִים
בְּלִי גְבוּל עֵתָה – יְהִי בְלוֹי-אֶבְלָךְ.

אִם תִּשְׁאַל: "אֵי יִפְיֵךְ וְאֵן
חֲמִקוֹ אוֹצְרוֹת-עֵת-תְּשׁוּקַתְךָ חֲמִקִּי?"
חֲרָפָה וּתְהִלַּת-שְׂוֹא הֵן אִם תִּטְעֵן
כִּי בְּעֵינַי נִיֵּךְ הַשְּׁקוּעוֹת עָמִק.

עַד מָה נִהְלָלָה הֵיְתָה יוֹתֵר
תְּכַלִּית נוֹיָךְ לוֹא סִחַתָּ: "בְּנִי, גָּאוֹה,
אֶת חֲשַׁבּוֹנֵי יִשְׁלִים, אֶף יִכְפֵּר" –
בְּהִרְאוֹתְךָ, כִּי בּוֹ נוֹיָךְ יִנְוָה.

כֶּךָ, בְּעֵדְנָה, בְּלוֹתְךָ עוֹד תִּנְחַם
וּכְפּוֹר-דְּמָךְ יֵרָא לְךָ כְּחָם.

¹ ביוזעין חרגנו מהפורמט המקובל שבו מתפרסמות הסונטות של שייקספיר – 12 שורות בזו אחר זו ושתי האחרונות בהזחה קלה – לטובת פורמט קריא יותר של שלושה בתים מרובעים ובית סוגר בן שתי שורות, שביניהם מרווח קל.

LVII

Being your slave what should I do but tend
Upon the hours, and times of your desire?
I have no precious time at all to spend;
Nor services to do, till you require.

Nor dare I chide the world without end hour,
Whilst I, my sovereign, watch the clock for you,
Nor think the bitterness of absence sour,
When you have bid your servant once adieu;

Nor dare I question with my jealous thought
Where you may be, or your affairs suppose,
But, like a sad slave, stay and think of nought
Save, where you are, how happy you make those.

So true a fool is love, that in your will,
Though you do anything, he thinks no ill.

LXXIII

That time of year thou mayst in me behold
When yellow leaves, or none, or few, do hang
Upon those boughs which shake against the cold,
Bare ruined choirs, where late the sweet birds sang.

In me thou see'st the twilight of such day
As after sunset fadeth in the west;
Which by and by black night doth take away,
Death's second self, that seals up all in rest.

In me thou see'st the glowing of such fire,
That on the ashes of his youth doth lie,
As the death-bed, whereon it must expire,
Consumed with that which it was nourish'd by.

This thou perceiv'st, which makes thy love more strong,
To love that well, which thou must leave ere long.

סונטה נ"ז

כְּעַבְדְּךָ – מָה אֶעֱשֶׂה, זולת
מִלֵּא מִשְׁאֲלוֹתֶיךָ בְּעֵתְךָ?
לֹא זְמַן יָקָר לִי, לֹא שְׂרוּת יוֹשֵׁת
עָלַי, עַד אִם תִּרְצֶה בּוֹ וַיִּתֵּן.

אִף לֹא אֶעֱזֹ לְגַעַר בְּשַׁעַת-אֵין-קֶץ
עֵת בְּשָׁעוֹן אֶצְפֶּה בְּלֵב קִנְיָא
לְךָ, מוֹשְׁלִי, אִף לֹא, בְּהִתְחַמֵּץ
לְבִי אֶעֱזֹ לְתִהוּת לְאֵן פְּנֵה

כְּבוֹדוֹ בְּהַעֲדָרוֹ וּמָה טִיבָם
שֶׁל מַעֲשָׂיו, כִּי אִם בְּתוֹגְתוֹ
שֶׁל עֶבֶד אֶהְיֶה מָה רַב טוֹבָם
שֶׁל אֵלֶּה הַשְּׂרוּיִים בְּמַחְצָתוֹ.

כֹּה נִבְעָרָה הָאֵהָבָה, שְׁגָם
אִם בָּהּ תִּפְגַּע – לֹא תְדוּנְךָ לְפָגָם.

סונטה ע"ג

עוֹנֵת-שְׁנָה זוֹ – בִּי תוֹכֵל לְסַקֵּר:
עֵת עָלִי צְהוּב, אִו כָּלָל לֹא, אִו סְפוּרִים,
תְּלוּיִים עַל עֶפְפָּאִים נוֹקְשִׁים מוֹל קֶר,
בָּם רְנוּ הַמִּתְקוֹת בְּצִפְפָּרִים

שְׁמַקְהֵלְתָן חֲרָבָה. בִּי – יוֹם קָמַל
בְּדַמְדוּמֵי-שְׁקִיעָה תִּרְאֶה, בְּפִאֵת-
הַמַּעֲרָב, עֵת יְדִיחוּ שְׁחוּר-לִיל:
כְּפִיל-מְוֹת, הַחוּתָם הַכֹּל בְּשִׁנְתָּ.

תִּרְאֶה בִּי לֵהֵב שְׁנִדּוֹן לְכַרְע
בְּאֶפֶר-עֲלוּמֵי אֲשֶׁר נִמְשַׁל
לְעַרְש־מְוֹת בּוֹ יִתָּם לְגוֹעַ
עִם זֶה, אֲשֶׁר הָיָה לוֹ מֵאֲכָל.

זֹאת בְּנֵת – וְתִאֵהָב בְּיִתְרֵךָ שְׂאֵת
אֵת שְׁלֹנְטֵשׁ אֶלְצֵת טָרָם עֵת.

CXLIX

Canst thou, O cruel! say I love thee not,
 When I against myself with thee partake?
 Do I not think on thee, when I forgot
 Am of my self, all tyrant, for thy sake?
 Who hateth thee that I do call my friend,
 On whom frown'st thou that I do fawn upon,
 Nay, if thou lour'st on me, do I not spend
 Revenge upon myself with present moan?
 What merit do I in my self respect,
 That is so proud thy service to despise,
 When all my best doth worship thy defect,
 Commanded by the motion of thine eyes?
 But, love, hate on, for now I know thy mind,
 Those that can see thou lov'st, and I am blind.

CLII

In loving thee thou know'st I am forsworn,
 But thou art twice forsworn, to me love swearing;
 In act thy bed-vow broke, and new faith torn,
 In vowing new hate after new love bearing:
 But why of two oaths' breach do I accuse thee,
 When I break twenty? I am perjured most;
 For all my vows are oaths but to misuse thee,
 And all my honest faith in thee is lost:
 For I have sworn deep oaths of thy deep kindness,
 Oaths of thy love, thy truth, thy constancy;
 And, to enlighten thee, gave eyes to blindness,
 Or made them swear against the thing they see;
 For I have sworn thee fair; more perjured eye,
 To swear against the truth so foul a lie!

סונטה קמ"ט

כלום לכחש תוכלי, האכזרית,
 כי אהבך, עת בי, עמך, אפגל?
 כלום לא אותי מזכרונֵי זרית
 בהגותי רק בך, רודנת-כל?
 מי לך שונא שאקראו "רעי"?
 למי החנפתי אם עורר קצפך?
 לא, בי-עצמי, באנחה והי
 כלום לא אנקם אם בי יחר אפך?
 מה מעלה בי שאחוש רמום בה
 וכה גאה היא שרותך לבזות
 בסגד כל סגולותי לפגם ומום בך,
 כנועות לניד עיניך החוזות?
 אך, אהובה, שטמיני משטמה:
 פקחים, אביון, אהבת. אני – סומא.

סונטה קנ"ב

עת אהבתיך – נשבטתי שוא, ידעת,
 אך את כפלים שבועות-לב הפרת:
 לערש-בעלך ולי, עת אהב
 טרי בשבועת-שנא טרֵה המרת.
 אך מה אלזין על כפל בגידותיך
 אם פי עשרים כזבתי לך אני?
 כי שבועותי כלן רק בעוכרֵיך
 ובך אבד כל ישר-אמוני.
 כי נדרי-תם על תם-חסדך נדרתי:
 אמת, אמון ואהב מה נאו
 וכדי האר אותך עיני עורתי
 או השבטתי לכתר בשראו.
 כי את יפה – שוא, שוא נשבטתי לך,
 שבועה שוואה היא שקר נאלח!

CLIV

The little Love-god lying once asleep,
Laid by his side his heart-inflaming brand,
Whilst many nymphs that vowed chaste life to keep
Came tripping by; but in her maiden hand

The fairest votary took up that fire
Which many legions of true hearts had warmed;
And so the General of hot desire
Was, sleeping, by a virgin hand disarmed.

This brand she quenched in a cool well by,
Which from Love's fire took heat perpetual,
Growing a bath and healthful remedy,
For men diseased; but I, my mistress' thrall,

Came there for cure and this by that I prove,
Love's fire heats water, water cools not love.

סונטה קנ"ד

נָרְדָם לוֹ אֶל-הָאֵהָבָה הַקָּטָן
וּלְצַדוֹ אֹדוֹ מְצִית-הַלֵּב,
בְּעוֹד רַב נִמְפוֹת שְׁנָדְרוּ צְנִיעַת-
פְּרִישוֹת קָרְבוֹ, טָפַף וְהִתְקַרְבַּ;

אֵד הַיְפָה בַּחֲסוּדוֹת שָׁבָן
בְּיַד-עֲלָמָה אֵת זֹה הָאֵשׁ הַרִימָה,
אֵשׁ בָּהּ בְּשִׁלְל לְבוֹת-אַמֶּת לְבָן
חֲמָם וְיַחְוּמָם; וְכֵן הִרְדִּימָה

בְּיַד-בְּתוּלָה שֶׁר-חֲשַׁק פְּרוֹק-הַנְּשֻׁק,
בְּבֶאֱר קָרִירָה כְּבִתָּה הִיא אֵת הָאוֹד
שָׁחַם נִצְחֵי הַלְהִיט בָּהּ מֵאֵשׁ-חֲשַׁק
וְהַפְּכָה מְרַחֵץ-חֲמֵי-רַפְאוֹת.

אֵד לִי, גְּבִרְתִּי, רַפְאוֹת אֵין: מִי מְבוֹעַ
אֵשׁ-אֵהָב בָּם, אֵד הֵם – לֹא יִכְבוּהָ.

בין השיטין: מאמרים

הגבר הנאהב והגברת השחורה (תעלומת נמעני הסונטות של שייקספיר) יוסי גמזו

גדול המחזאים ואחד מגדולי המשוררים בספרות-העולם, ויליאם שייקספיר, נולד בעיר האנגלית סטראטפורד, שעל גדות הנהר אבון, ב-1564. את הביטוי ההולם ביותר למיעוט ידיעותינו, עד עצם היום הזה, בדבר זהותו האמיתית ותולדות חייו של גאון ספרותי ותיאטרוני זה (אשר הספיק ב-52 שנותיו על אדמות מה שלא הספיק שום יוצר אחר בכמות ובאיכות גם יחד) נתן מי שכתב עליו לפני כמעט 150 שנה: "כל מה שידוע לנו בוודאות אודות בן-אנוש גאוני זה, הוא שנולד בסטראטפורד, נשא שם אשה, הוליד צאצאים, עבר ללונדון כשחקן בתיאטרון, כתב שירים ומחזות, שב לעירו, כתב את צוואתו ומת ונקבר בעיר הולדתו".

עד היום ניצב בסטראטפורד אותו בית, שלפי הסברה הפופולארית נולד בו שייקספיר, והוא מושך אליו המוני מבקרים ותיירים. אך בין חוקרי יצירתו של גאון זה – המכונים שייקספירולוגים – עדיין נטושה מחלוקת חריפה בדבר זהותו האמיתית, הן לגבי מחזותיו והן לגבי הסונטות המפורסמות שלו.

יש הטוענים כי שייקספיר היה בנו של סורק-צמר ויש הגורסים כי אביו היה עושה-כסיות, ולפי אסכולה נוספת – קצב. ידוע כי שמה של אמו היה מרי ארדן וכי היא נמנתה עם משפחה מיוחסת מזו של בעלה. ויליאם הבן למד בבית-ספר תיכון בעירו, בו רכש את מעט הלטינית ועוד פחות מזה את מעט היוונית שידע, נשא לאשה את אן האת'אוויי הקשישה ממנו ב-8 שנים, זכה בהצלחה מרובה כשחקן-תיאטרון בלונדון והיה מחזאי (37 מחזות) ושותף עסקי בשני תיאטראות. ב-1612, בהיותו בן 48, חזר שייקספיר לסטראטפורד, קנה לעצמו בית וישב בו עד יומו האחרון.

אשר לסונטות השייקספיריות המפורסמות – מן הראוי להימנע מטעות נפוצה, הרווחת אף בין שוחרי שירה ישראלים לא מעטים: אי-ההבחנה בין המילה "סונטה" והמילה "סונטה"¹. סונטה היא יצירה מוסיקאלית המבוצעת ביצוע אינסטרומנטאלי (כלי), להבדיל מקונטה, שהיא יצירה מוסיקאלית המבוצעת ביצוע ווקאלי (זמרת-קולי). היא מונה לרוב 3 או 4 פרקים, המיועדים רק לכלי-נגינה אחד (פסנתר, כינור וכד'). הסונטה, לעומתה, היא סוגה (ז'אנר) ספרותית-שירית, שיש בה 14 שורות (בגימטריה עברית:

¹ שתי מילים אלה, אף כי הן שונות לחלוטין במשמעותן ובגלגולן, הן בסופו של דבר בעלות מקור משותף – מהמילה הלטינית sonus שפירושה "צליל" [הערת המערכת].

14 = זה"ב, ומטעם זה פונתה בפי ראשוני המשוררים העבריים שהתמודדו עם סוגה מחמירה ותובענית זו בשם "שיר זה"ב". הבולטים בין מחברי הסונטות הקלאסיות היו דאנטה אַליגֵירי ופֶרנָנְצ'וֹ סְקוֹ פֶּטְרָאֲרֶקָה באיטליה, ויליאם שייקספיר באנגליה, שאַרְל בּוֹדְלֶר בצרפת ועוד¹. בשירה העברית החדשה נדרשו לסוגה פיוטית זו שאל טשרניחובסקי, ש. שלום, שמשון מלצר ולאה גולדברג² (ש. שלום היה אף מתרגמן העברי הראשון של כל 154 הסונטות השייקספיריות ואחריו חזרו ועשו זאת, איש-איש בזמנו ובסגנונו, אפרים ברוידא, אריה סתיו ופרופ' שמעון זנדבנק³).

חלקן של סונטות שייקספיר מִמְעָן, כידוע, אל דמות גבר אהוב (בין אם מתוך ידידות אפלטונית ובין אם, כדעת כמה פרשנים, מתוך אהבה הומוסקסואלית), ואילו חלקן האחר – אל "הגברת השחורה (והמסתורית) מן הסונטות" (שגם על זהותה, כמו על זהותו של הגבר-הנאהב, נטושה מחלוקת חריפה ורבת-שנים בין השייקספירולוגים)⁴.

על זהותו של מושא-האהבה הגברי בסונטות של שייקספיר מתנצחות זה שנים רבות דעותיהן של שתי אסכולות מנוגדות זו לזו קוטבית. 154 סונטות האהבה נחלקות, כידוע, לשתי חטיבות בלתי שוות באורכן, אשר הראשונה ביניהן מכילה 126 שירים הממוענים לגבר הנאהב. מאחר שבשער מהדורתן המודפסת הראשונה של הסונטות השייקספיריות (בהוצאת המו"ל תומאס תוֹרְפֶ, 1609) מוקדש הקובץ כולו לאלמוני, ששמו נרמז רק בראשי-התיבות W.H., נתגבשו במרוצת הדורות שני מחנות-חוקרים יריבים, המייחסים את ראשי-התיבות המסתוריים, אלה – לויליאם הרברט (William Herbert), רוזן פמברוק, ואלה – להנרי רית'זלי, רוזן סאות'אמפטון (Henry Wriothesley)⁵.

¹ למעשה, השפה השנייה (אחרי האיטלקית) שבה נכתבו אי-פעם סונטות עלי אדמות היתה דווקא העברית, בה כתב עמנואל הרומי, בן-דורו (וייתכן שגם מקֶרו) של דאנטה, שהקדים את שאר כותבי הסונטות הנוכריים, לרבות פטררקה. הסונטות של עמנואל הרומי כתובות בעברית ברורה וקולחת שמובנת גם לקורא בן-זמננו, ועוסקות במגוון עצום של נושאים תוך שילוב חוש-ההומור המיוחד המאפיין את מחברן [הערת המערכת].

² מסורת זו נמשכת אף בדור החדש בקרב משוררים שלא זנחו את אמנות הצורה בשירה; בין השאר, דורי מנור ידוע בחיבתו לסוגה זו. גם בגיליון זה של "בגלל" מתפרסמות שתי סונטות – "ספירת העומר" מאת חוה-ברכה קורזקובה ו"אתיפוי" מאת אלי בר-יהלום [הערת המערכת].

³ בימינו ממש נוספה לרשימה זו פרופ' זיוה שמיר, שבשנת 2010 הוציאה לאור מהדורה מתורגמת היטב של כל הסונטות השייקספיריות, והגדילה לעשות כאשר הפכה מהדורה זו לזמינה לציבור בחינם – היא מפורסמת באתר האינטרנט שלה. פרט למתרגמים אלה (ולפרופ' יוסי גמזו, מחבר המאמר, המכין כעת את תרגומו המלא שחלק ממנו מתפרסם בגיליון זה), היו משוררים שתרגמו לעברית סונטות אחדות של שייקספיר, אך לא את כולן: למשל, מאיר ויזלטיר או (בעת האחרונה) אנה הרמן [הערת המערכת].

⁴ בין שש הסונטות המתפרסמות בגיליון זה שלוש מוקדשות לגבר ושלוש – לאשה.

⁵ חשוב להוסיף שבתחתית ההקדשה המדוברת במהדורה הראשונה מתנוססת חתימה, אבל היא אינה של שייקספיר: אלה האותיות T.T., המצביעות על המו"ל, תומס תורפֶ, ולא על המשורר, כעל כותב ההקדשה; עובדה זו הולידה אשכול-אשכולות שלם המפרש את "W.H." באופן שונה לגמרי משתי האשכולות המוזכרות במאמר זה – החל ברעיון שמדובר בטעות דפוס ויש לקרוא "W.S.": המו"ל פשוט מקדיש את הספר לאיש שיצר את השירים המודפסים בו, ויליאם שייקספיר [הערת המערכת].

אם כך ואם כך, היות שמילת-הגוף האנגלית You (כמו גם מקבילותיה הקדמאיות Thou ו-Thee) ממוענת לזכר ולנקבה כאחד, רשאי הקורא המוסרני-שמרן לייחס אף את הסונטות שממספר 1 עד 126 לנמענת ממין נקבה (כפי שכתב כבר בשעתו פרופ' שמעון הלקין¹: "בין שהאהבה היא הומוסקסואלית ובין שהיא הטרוסקסואלית, תכונותיה ביסודן לעולם אותם לבטים מיוסרים הם: חסד ותפארת שבגעגועים מזה, ורעב וצימאון שבתאוה מזה"). ואילו החטיבה השניה בקובץ הסונטות השייקספיריות, זו שמסונטה מס' 127 ועד הסונטה האחרונה, שמספרה הוא 154, מוקדשת לדמות נשית המכונה בחקר שייקספיר "הגברת השחורה מן הסונטות" ואשר עד היום לא נמצא פתרון מוסכם ואחיד לתעלומת זהותה ומקומה בחייו של שייקספיר². מה שברור מעל לכל ספק הוא, שבניגוד לתיאורים השמיימיים בהם מתאר דאנטה ב"קומדיה האלוהית" שלו את אהובתו, בִּיאָטְרִיצ'ה, או אלה בהם מפארות הסונטות של פטרארקה את אהובת מחברו, לְאוֹרָה – מתאר שייקספיר את הגברת השחורה שלו כאשה מכוערת, נימפומאנית ובוגדנית, המשפילה אותו בלי הרף (תופעה מאזוכיסטית החוזרת גם בתיאורי מושא משיכתו הארוטית של שארל בודלר בספר הסונטות שלו, "פרחי הרע").

¹ מוסף הספרות של "ידיעות אחרונות", 12.8.77.

² כל חיפוש באינטרנט יניב, מן הסתם, שפע של תיאוריות על זהותה של גברת נעלמה זו (כולל תיאוריה אקזוטית האומרת שהגברת הייתה שחורה במלוא מובן המילה – יצאנית אפריקאית בשם לוסי שהתגוררה באנגליה באותם ימים). ראוי לציין שאחת מהסונטות (קמ"ה) מכילה אזכור פונטי לשם נעוריה של גב' שייקספיר בכבודה ובעצמה: "hate away" – האת'אוויי, ולכן, כנראה, לפחות סונטה זו מוקדשת לה [הערת המערכת].

הזמן החדש של ולדימיר ויסוצקי (סיפורו של שיר אחד)

יוסי רוז'נקו

לשמחת, זכו להתפרסם במהלך השנים האחרונות מספר תרגומים עבריים משיריו של ולדימיר ויסוצקי (1938-1980) מעל מספר במות ספרותיות. לצערי, זמר/משורר זה כמעט שאינו מוכר לציבור הישראלי, ככל הנראה מפאת ייחודו לתרבות הרוסית ומפאת העובדה שמתי מעט ניסו (ואכן הצליחו) לתרגם כראוי את שיריו לשפה העברית ולהגישם בצורה נוחה לקורא/מאזין הישראלי.

ראשית, אין זה חכם לגשת לניתוח שיר של כל משורר באשר הוא, ללא הכרה והבנה לפחות של הרקע ממנו צמח המשורר, והנסיבות והמניעים אשר הביאו אותו לכתיבת שיר זה או אחר. הדבר נכון עשרת מונים כשמדובר בוולדימיר ויסוצקי, אחד הזמרים, המשוררים והשחקנים העמוקים והביקורתיים ביותר שידעה ברית המועצות מעודה, ועקב כך גם אחד המצונזרים/מדוכאים ביותר על ידי המשטר הסובייטי.

את הביוגרפיה של ולדימיר ויסוצקי לא אפרוש כאן במלואה – הרי מאגרי הידע פתוחים לכולם. יש לציין במיוחד את סיכומו של יואל נץ על חייו ופועלו של ויסוצקי, לצד תרגומו ל"שיר הזמר ליד המיקרופון" אשר הופיע בגיליון מס' 602 של חדשות בן-עזר¹, 23 בדצמבר, 2010. עם זאת, חשוב לציין כאן מספר נקודות שנושאות משמעות לא רק לשיר זה בפרט, אלא לחלק ניכר משיריו של ויסוצקי בכלל.

מרבית שיריו של ויסוצקי, בין אם היו אלו שירים על אנשי מקצוע (מטפסי הרים, שחקני שח, כורים, נהגים וכו'), על המלחמה² ותוצאותיה או אפילו על חיי היומיום (ואף החיים הרומנטיים), ניתנים לקריאה הן ברובד היומיומי (פשט) והן ברובד הביקורתי (דרש).

¹ <http://library.osu.edu/projects/hebrew-lexicon/hbe/hbe00602.php>

² בתרבות הרוסית עד עצם היום הזה, כשאומרים "המלחמה" ללא ציון שם תואר, הכל מבינים כי מדובר במלחמה אחת ויחידה – מלחמת העולם השנייה, או בשמה המקובל והרשמי ברוסיה "המלחמה הגדולה על המולדת" [הערת המערכת].

ברובד הפשט נצבעים שיריו של ויסוצקי בגוונים טובי לב (ואף הומוריסטיים) אך קשי יום, המאירים בפנינו פיסת מציאות קיימת, גם אם עגומה קמעה, של החיים. חלק ניכר משיריו של ויסוצקי כתובים בגוף ראשון, והוא כה היטיב לתאר בשיריו את חייהם והווייתם של אנשים, עד שלא אחת פנו אליו מאזינים בשאלה האם אכן היה בעברו מטפס הרים/נהג/חייל/מתאגרף ועוד. ברובד הפשט, הופכים שיריו של ויסוצקי לשירים כמעט עממיים, כיאה לבארד¹ אמיתי.

לעומת זאת, עבור כל אותם אלו אשר חוו על בשרם את נחת זרועו של המשטר הסובייטי בברית המועצות, עבור אלו אשר פשוט ראו נכוחה את הדיכוי, הצביעות והסכנה שבמשטר זה, ועבור הקורא המבין דבר או שניים, נקראים שיריו של ויסוצקי עמוק ברובד הדרש.

ברובד הדרש מצליח ויסוצקי להעביר ביקורת נוקבת הן על המשטר וצביעותו, הן על חוסר התכלית שבקומוניזם והן על הרגשתו הוא כאסיר, כאדם אנוס שדבריו ופועלו מוגבלים בשלשלאות כבדות. ברובד הדרש, נקראים שיריו אלו כאלגוריה המציירת תמונת מצב נוקשה וחסרת אונים ורחמים על מאבקו של הפרט, האדם הפשוט, נגד גלגלי השלטון וניסיונו לפרוץ לחופשי. בהקשר זה, מומלץ לחזות בהופעתו של ולדימיר ויסוצקי במונולוג 'להיות או לא להיות' מתוך 'המלט', אשר כמו מנקזת לתוכה את תמציתו של אותו מאבק².

השיר המדובר, "שיר על הזמן החדש"³, נכתב במקור עבור הסרט "מלחמה תחת הגגות" משנת 1967, בבימויו של ויקטור טורוב, על-פי ספרו של אלס אדמוביץ'. הסרט מגולל את סיפורה של אנה (מגולמת על ידי השחקנית נינה אורגנט), אחות במרפאה הנמצאת בשטחים כבושים הנשלטים על ידי הנאצים. אנה משתפת פעולה בסתר עם הפרטיזנים ומעבירה להם באופן קבוע אספקה ותרופות, זאת

¹ בארד הוא מושג מהתרבות הקלטית (בין השאר, ויילס, סקוטלנד ואירלנד) המציין משורר, מלחין, זמר ונביא כאחד. במאה העשרים שם זה יוחס בהשאלה גם לתופעה דומה שצמחה – כמעט ללא התראה מוקדמת וללא תמיכת השלטון – בברית-המועצות: משוררים המלחינים את שיריהם ומבצעים אותם לרוב בליווי גיטרה. בין הבארדים הרוסיים המקוריים מונים, פרט לויסוצקי עצמו, בראש ובראשונה את אלכסנדר גאליץ' (1918-1977), בולאט אוקוג'אוה (1924-1997) ואת יולי קים (נולד ב-1936, כיום אזרח ישראל); שמות רבים נוספים של משוררים-מלחינים מהווים מעין צופן או סיסמה שלפיה חובבי השירה הפואטית המולחנת מזהים את עמיתיהם. בימינו ממשיכים פסטיבלי הבארדים למשוך קהל בארצות דוברות הרוסית (בפרט בישראל – ר', למשל, כתבתו של צור ארליך "יותר ישראלים מאיתנו", מקור ראשון, 6 אוקטובר 2006), אם כי תרבות זו נדחקה מעט לקרן זוית עקב השתלטות הרוק והפופ על פלחים נרחבים של האוכלוסייה שנהגה לצרוך שירה בארדית [הערת המערכת].

² <http://youtu.be/YJZRbvwKr-U>

³ תרגומו של יוסי רוז'נקו, מחבר המאמר, לשיר זה מובא בגיליון זה במדור "תרגומים".

תחת איום מתמיד על חייה וחיילי ילדיה. כאשר נעשים התנאים קשים מנשוא, לוקחת אנה את ילדיה ובורחת ליער על מנת להצטרף לפרטיזנים.

השיר של ויסוצקי מחולק לארבעה בתים, כאשר השניים הראשונים מתייחסים לתקופה שלפני המלחמה ובעיתה, ואילו שני הבתים האחרונים מתייחסים לעידן שלאחר המלחמה.

ברובד הפשט, אנו מוצאים בשני הבתים הראשונים את כל אותם אלמנטים שהיינו מצפים למצוא בשיר מלחמה סטנדרטי, ובכלל זה את פתיחת המלחמה: **קְרִיאַת פְּעֻמוֹן**, אותו פעמון המצלצל לאות אזעקה וקורא אליו את כל האנשים בשעת חירום, הפרידה: **גַּם עָלֵינוּ לְלַכֵּת נִגְזָר, בְּלִי מְלָה שֶׁל פְּרֻדָּה**, הכאב: **אֵלָּא שְׂבֻדָּהֶרָה זֹו יֵאבְדוּ חֲבֵרִים יְקָרִים מְפֹז**, ועוד. בשני הבתים האחרונים אנו מוצאים את הטרומה שלאחר המלחמה: **וְשָׁנִים נִדְמָה עוֹד אוֹרוֹת מְרַצְדִּים לְשֻׁרְפוֹת מְמֶשׁ**, ואת הרגיעה: **וְנִשְׁוֹתֵינוּ יִחְלִיפוּ אֶת כָּל סְגִינֵיהֶן בְּשִׁמְלוֹת קְלִילוֹת**.

לעומת זאת, ברובד הדרש, נפרש לפנינו סיפור לא על מלחמתו של העם הרוסי בכובש הנאצי (כיאה לסרט שעבורו נכתב השיר), כי אם את סיפור מאבקו של העם הרוסי ותלבותיו מאז פרוץ המהפכה. ויסוצקי משכיל להעביר כאן ביקורת על הקומוניזם והמהפכה עצמם ומקביל אותם, כמו גם את הטרומות שנוצרו בעקבותיהם, למלחמה.

ברובד הדרש, קורא פעמון המהפכה לעם הרוסי לנשק, קורע את האנשים מאהובותיהם למען הקומוניזם, למען האידאל, למען המהפכה. אותו כח מניע של המהפכה שואב את העם הרוסי (וחלק גדול ממנו בעל כורחו) למאבק הקומוניסטי, אשר סופו לוט בערפל: **בְּנוֹשְׂאֵם הָרוֹזְכְּבִים עַל גַּבָּם אֵל גּוֹרֵל לֹא נוֹדֵעַ**.

הבית השני מקבל עתה משמעות שונה לחלוטין, עת ויסוצקי מכריז כי: **זְמַנְנוּ – נִפְלָה וְחָפוּז, וְהָאֲשֶׁר – חֲפָשׁוּ כְּאִזּוּ!** – קרי, עתה הזמנים השתנו, ואנו מחפשים את האושר כאז, טרם המהפכה. ובאותה דהרה מטורפת אחר הקומוניזם ואחר האידאל, נעלמים ידידינו **בְּלִי מְשִׁים כִּי אֵינָם לְצִדְנוּ יוֹתֵר**. בקרוא שורות אלו, עולה לנגד עינינו זכר כל אותם אנשים אשר נעלמו מבתיים באישון ליל בלי להותיר סימן, זכר אותם אנשים שהוואשמו על לא עוול בכפם והוגלו, רובם לבלי שוב.

בבית השלישי, הופכת הטרומה של המלחמה לטרומה הבלתי פוסקת של חיים במשטר דיקטטורי, שבו האימה היא הכלי היעיל ביותר של המשטר, ועל כן: עוד שנים, עדיין מסרב המוח להרפות

ומדמה אורות מְרַצְדִים לְשֵׁרְפוֹת מְמַשׁ. משמעותית אף יותר אמירתו של ויסוצקי שאותו עם כה הורגל בפיקוח האח הגדול ואנשי ה-ק.ג.ב., עד כי עוֹד זְדוֹנִית תְּשֻׁמַּע חֲרִיקַת מַגְפִּים קְרָבִים – אותם מגפיים ארורים אשר חריקתם אינה מבשרת אלא את הסוף.

ויסוצקי ממשיך לבקר את המשטר הסובייטי ואת השפעתו העצומה על העם הרוסי בצינו כי וְלַעֲד עוֹד נִבְדִיל אֲנָשִׁים לִידִידִים וְלֵאזִיבִים. ויסוצקי פונה כאן הן למשטר, אשר היה פוסק בצורה חדה וחלקה מיהו ידיד ומיהו אויב (ואם הוחלט היום שחברך לספסל הלימודים משכבר הימים הוא אויב – כך יהיה!), והן לעם הרוסי, אשר במשך שנים פיתח בו סלידה תהומית לכל הזר והשונה.

רק לקראת הבית הרביעי מביע ויסוצקי אופטימיות, כפי שהוא מביע גם בגרסת הפשט של השיר. בסופו של דבר, כך לטענת ויסוצקי, יירגע הכל בְּשֶׁהֲרַעַם יִשְׁקֹט, וְשֵׁרְפוֹת יִדְעֻכוּ בְּדַמְעוֹת כְּלוֹת, והסוסים גם הם יֵלְאוּ מְלִשָּׂאת אֶת רוֹכְבֵינוּ כְּלָם. עוד מעניין כי ויסוצקי מציין שהנשים יְחַלְפוּ אֶת כָּל סְגִינֵיהֶן בְּשִׁמְלוֹת קְלִילוֹת – כקריצה לקומוניזם בו היו לכאורה כולם שווים והנשים, כמו גם הגברים, עבדו בעבודות פיסיות ועטו לגופן סגין (אותו מעיל בד גס האופייני לחייל הרוסי).

לבסוף, מזהיר ויסוצקי: לאחר שיקרה כל זאת, לאחר שנעבור את תהפוכות הגורל הנוראיות של תקופתנו, ולאחר שהכל ישכך ויירגע, בַּל נִשְׁכַּח, בַּל נִסְלַח אָז, וְאֵל נֶאֱבָד לְעוֹלָם!

בנימה אישית, כמי שגדל בקרב משפחה אשר חוותה על בשרה את זוועות המשטר (סב שהוצא להורג במרתפי ה-"לוביאנקה", מטה ה-ק.ג.ב., סבתא שבילתה כ-15 שנים במחנה ריכוז, ועוד), קשה שלא להבחין פעם אחר פעם בכפל המשמעות העולה משיריו של ולדימיר ויסוצקי. שיריו הן כמו אותן תמונות תלת-מימדיות שיש לפזול (לכפול את הראייה) על מנת לראות את התמונה לאשורה. ללא אותן כפל, התמונה היא רק אוסף עממי של צבעים יפים המכסים על אמת גדולה ממנה.

לסיום, אני מזמין את כל אלו הדוברים את שתי השפות (עברית ורוסית), ואשר שמורה בקרבם פינה חמה לשיריו ופועלו של ולדימיר ויסוצקי, לקום ולעשות את המאמץ לתרגם את שיריו לעברית ולהביאם בפני הקורא הישראלי. לטעמי, לא נעשה די בתחום זה¹ וכולי תקווה שבמאמץ משותף, נזכה לראות קובץ שירים מתורגם כראוי של המשורר הגדול.

¹ תרגומים נוספים של ויסוצקי, חלקם לוקים בחסרונות מסויימים, ניתן למצוא ברשת בקישור <http://www.wysotsky.com/1037.htm> - שם מופיעים גם תרגומי שיריו לשפות אחרות.

קשר לא-נפרד

"ברית-אמת היא לנו, קשר לא נפרד: רק אשר אבד לי – קנייני לעד" (רחל).
 "...במותם נקראים חיים" (ברכות י"ח ע"ב).

כמה מילים על איתן איתן (1940-1991) ושירי ענת איתן¹

נתבקשתי לכתוב על איתן איתן, על מנת ליידע את הקורא שלא הכיר אותו ולקרבו אל האדם שמאחורי המלים. ואמנם, חלפו 21 שנים מאז מותו ללא עת (בן 51 – מלוחמי השייטת נפגעי הקישון), וניתן לשער שדור שלם אינו מכיר אותו ואינו יודע על אודותיו.

איתן – בן המושבה כנרת. לאחר תיכון בפנימייה הצבאית שליד הריאלי בחיפה ושרות בשייטת 13, הוא שב לכנרת כשמטרת חייו ברורה: כתיבה, ובמקביל – נטיעת מטעי-פרי שאמורים לקיימו. גישתו לאורך שנים היתה – שאין להסתמך על מענקים, מלגות, פרסים ותמיכות, אלא יש ליצור בסיס קיום ממשי, שיאפשר את חירות הכתיבה שהיא היעוד והמטרה. לפיכך הקים משק-מטעים גדול ומגוון, שלימים הסב אותו למשק אורגני.

מטבע הדברים, הכתיבה, על אף חשיבותה העליונה, לא הגיעה לידי מיצוי מקסימלי תחת עול-החיים ומשאם, והוא מפרסם ארבעה קבצי שירה: הראשון, ב-1968 – "מלך אסור ברהטים", ב-1974 – "ארץ אמור" וסמוך למותו, ב-1991, – "שירי האלף" ו"שירים לבני אדם"².

פרסומו ראשון היה דווקא בפרוזה – הסיפור "מעבר לגבול" בחוברת "קשת" (סתיו 1960), שבמסגרתה המשיך לפרסם לאורך השנים.

השיר "מעבר", שנבחר להופיע כאן, פותח שער בקובץ "ארץ אמור". שירה זו נכתבה במהלך שנות ה-60-70, שבמהלכן איתן משרת ימים רבים במילואים (מלחמת ששת הימים ומלחמת ההתשה).

¹ הכותבת היא אשתו של המשורר איתן איתן.

² שני קבצים אלה פורסמו בכרך אחד, אם כי תוכננו כקובצי-שירה נפרדים. ספר נוסף, "האדמה הקורנת", ראה אור לאחר מותו [הערת המערכת].

חיבורו לארץ, לעברה, למתרחש בה מול שכניה ובין תושביה, על מכלול ההיבטים של קיומה כמדינה, מעסיק אותו, מטריד ואינו מניח, ומוצא ביטוי במכלול הרחב הזה. החיים והמתים על האדמה הטעונה הזאת, אותה הוא מכנה "ארץ אמור" (תרתי משמע), הם נושא העובר בשירה זו לאורכה. השיר החותם את הקובץ הוא "ילדים" שעורר בשעתו תגובות רבות (פורסם במעריב דצמבר 1976).

השיר "והענן הענק" הוא מתוך "שירי האלף". איתן מודע לתחושת הזמן החולף. כבר בשנות השמונים הוא מדבר על תום האלף. חילופי העונות, מסת הזמן בהיבט הרחב והאדם הבודד כחלק מהמכלול מוצאים ביטוי בשירתו.

ניסיתי לומר מלים אחדות על שני השירים המובאים בגיליון זה. האמת היא שאיתן סירב לדבר על שירתו ולהסבירה. "השירים מדברים בעד עצמם וכל מה שיש לי לומר – אמרתי בהם", כך נהג להשיב. אני, לעומת זאת, יכולה לספר על איתן כאדם, על איתן שכותב את שיריו בכל מקום וזמן, על גבי ניירות מזדמנים, על גבי פיסות ניר-עטיפה לסיגריות, בשעת בוקר מוקדמת ובאמצע יום לוחט במטע הזיתים הנטוע על המדרונות היורדים לכנרת. תמונת הרקע הפיסי של המקום מלווה את שירתו לאורכה כשיקוף של הארץ כולה.

איתן – אדם המחובר למקום, לאדמה, לארץ, לעברה ולעתידה, כותב מתוך ידיעת הזמן החולף והצורך הדוחק להביע את תובנותיו, כאביו, תחושותיו ותקוותו לימים שיבואו.

איתן איתן ז"ל האושבה כינרת

מעבר

מעבר למדרון אורות
אורות מעבר לאורות

מעבר למדרון מתים
גופים שלמים וגופים חתוכים

והענן הענק

והענן הענק של הפריחה
נשא באויר המתחמם של ראשית אביב
דרך יערות ולחות מרביץ עלים נרקבים
דרך מבול גשם בוכה על שמים בוכים

דמות אדם בודד רטבה באפלה
גופו מעלה אד והבל נשימה חם
ורצונו תחת עלים

כן כן, ברזל הקיץ הכה
לא, לא, הקיץ הכה בברזל מלבן
על פני כל אדם
לא: הקיץ עטף פני כל אדם
בברזל נוזל

היפלא שאדם הפך צפור
נמלטת
צפור עפה
עפה שרה בארבת נחל
וענן פריחה ענק

חמר הנשמות הדק והרך
הלוח אור מעבר למדרון מעבר לאורות

נפילת המדרון מחשיכה
מעבירה יללת חיים דקה

לא מתות האבנים
מתפוררות האבנים

היורד בעולם עולה בעולם עובר בעולם
מגעי אור עובר ונח

עוקר מקצה מחזור האור
בא במעונות

אפלה רוגשת
לא מים לא איים

מה דברי הבל.
אל תאשים. אל תאשים.

הקלות הבלתי-נסבלת

שירה היא עניין רציני, אבל גם לנו מגיע להשתחרר מדי פעם...

דניאל פידלמן. הלל לשיכר

לְחַיִּים! לְחַיִּים! לְחַיִּים! חַיִּים רַק פְּעַמִּים!
תִּשְׁבֵּר בְּקִבּוּק, תִּצְיֵת זְקוּק, תִּרְאֶה שְׂאֵתָה כְּאֵן!
אִם לֹא יִצְלַח, מִיָּד תִּשְׁלַךְ לִפְח, כְּמוֹ הַקִּנְקוּ!
קִנְקוּ!
רוֹקֵן!
נִזְרַק כְּמוֹ קִלְפוֹת!
אִם נִצְטָרֵךְ אוֹתָךְ שׁוֹב כְּאֵן, נָקִים אוֹתָךְ לְרִקְדוּ!

מִן הַפְּתוּבִים עֲצָה אָבִיא. יָדַע כֹּל בְּעַל לֵב
שֶׁל אָבֵן, כִּי הִכְרַח טְבָעִי אוֹתוֹ הַשְּׁקוֹת הַיֵּטֵב.
אִם לֹא, חֲבַל – וּכְמוֹ נָבֵל, תִּקְיֵץ כְּדֵי לְגַלוֹת
כִּי רִיק בֵּיתְךָ, וְאִשְׁתְּךָ – חֲזָרָה אֶל הַכְּלוֹת.

לְחַיִּים! לְחַיִּים! לְחַיִּים! אֲנִי לֹא מֵת עַדִּין!
מִי הַחַיִּים, זֹרְמִים-נְעִים, מְלַב עַד קִצָּה הָאָרֶץ!
חֹלְפִים-רְצִים וּמְאִיצִים כְּדֵי קֶצֶב מְטָרֶף!
הָרֶף!
הוֹנֵף!
מִתִּי תִפֵּל אֶתְּךָ?
אִם כְּבָר לֹזֵהב בְּךָ הַלֵּב, אֶז הַלְּאָה חֲרָטָה!

לְחַיִּים! לְחַיִּים! תְּקִיא לְנַעֲלִים!
רוֹקֵן בְּשִׁלּוּק אֶת הַקִּנְקוּ, תִּירַק אֶת הַמְזֻמּוֹר,
כִּי אִם יֵשׁ וּזְדֻקָּה בְּזֻקוֹ, אֲזִי יִיטִיב לְבָעֵר!
לְבָעֵר!
בְּאוֹר!
הַחֲשֵׁךְ נִגְרָשׁ!
אִם מְעֻשָׁן כְּבָר הַזֻּקוֹ, אֲזִי גַם לְבָנוֹ אֵשׁ.

כְּשֶׁנֶּחַ קְשִׁישָׁא הַתְּנַדְנֵד, מִן הַתְּבָה לְחוּץ
רְאֶה – טְבָע הַחוּץ וּמֵת, וְנַעֲשֶׂה לְחוּץ
אֶד לֹא אָבֵד, לְמַד לְמַד, וְיִקַּב חֵישׁ יֶסֶד,
זְכָרוֹן-עֶבֶר טְבָע בְּכַד, וְשֵׁב לְהַתְּנַדְנֵד.

לְחַיִּים! לְחַיִּים! אֶת אָבֵן הַרְחִים,
פָּרַק בְּשִׁמְחָה מִצְּאוּרָךְ. רְצוּי, מִן הַחֲלוּן,
כִּי מִי שֶׁשָּׂם עֹזֵבֵר אוֹ שֵׁב, עוֹד לֹא שָׁתָה הַמּוֹן.
גְּאֵלוֹן!
קְלוֹן!
הוּא לֹא שָׁתָף לְסוּדוֹ!
אִם לֹא נוֹגֵס הוּא בְּפָרְדֵּס – מְגִיעַ לוֹ לְמַעַד!

וּפְעַם לוֹט, שְׁתוּי קְלוֹת, חֲשֵׁב אוֹ לֹא חֲשֵׁב,
הוֹרִיד הַלוֹט, מְעַל כְּלוֹת, אֲשֶׁר הָיוּ בְּנוֹתָיו.
גְּנוּי נְאוֹת, בְּכָל הַרְמוֹת, זֶה מְעַשֶׂה נִתְעָב –
אֶד שְׁתֵּי אִמּוֹת מְכַד קְמוֹת, עִמּוֹן וְגַם מוֹאֵב.

דיה. שלושה שיכורים

יש אי-שם בבקעה המקפת הרים
כפר עלוב וקטן, הנדח בכפרים.
בשגרה רגועה אכרים בו גרים
ולקם שום דברים מרתקים לא קורים.

שם בבית המרוח שלשה שכורים
ישובים על הבר, לבקבוק מתמכרים.
הם שותים בלי הפסק, צוחקים ושרים,
מספרים זה לזה ספורים מוזרים.

השכור הראשון את ספלו מרוקן
ומלין: "הכנים לי בראש בנו קן.
וביצים לבנות מטילות בו גם כן.
מגרד לי כל-כך ואני כה מסכן!"

צוחקים הרעים לשכור בפנים
ואליו בלשון מגמגמת פונים:
"ידידנו הטוב, איך מצאת כנים
אם קרח ראשך משער זה שנים?"

השכור השני בתורו מתלונן
ועל מר גורלו באנפוף מקונן:
"נשברו משקפי. איך כעת אסתגן
ולחדרי המטות של נשים אתבונן?"

לועגים ידידיו: "מה שתית, חבר?
את ראשך, כנראה, השכר כבר סגור.
על אלו משקפים אתה מברבר
אם אתה מלדה עוד לגמרי עור?"

השכור השלישי, לאחר שפהק,
באפו קצת חטט, השתעל ושהק,
מספר בגאון תוך שהוא מנהק:
"ואותי הבמאי כשחקן מלהק."

מתפקעים מרעיו, אוחזים בבטנם.
"ומדוע, ידיד, תתרברב לחנם?
בפני מי כשוריד תפגין? האמנם
קם פתאם תאטרון בכפרנו הנם?"

ללהג ולשתות עד לשעת הסגרה
כך המשיכו כמעט עד אבדן הכרה.
אז בצעד כושל ובחסר בררה
לביתם השתרכו לשנה שכורה.

בכל לילה בכפר הנדח בכפרים,
המסתר בבקעה שבינות ההרים,
בתוך בית המרוח יושבים שכורים,
זה את זה מבדרים בבדותות ושקרים.

בשיתוף

בגלל

חבורה ספרותית

מתכבדים להזמין אתכם

לערב ההשקה של גיליון מס' 1

של כתב-העת **בגלל**

שיתקיים ביום חמישי, 2 באוגוסט 2012

בשעה 19:30

ב"בית-הסופר", רח' קפלן 6, תל-אביב

בתוכנית:

סודות מחדר המערכת

שירים מכתב העת (כולל טעימה מגיליון מס' 2)

קטעי נגינה ושירה

ועוד

מחיר הכרטיס: ~~50 שקל~~ **חינם**

כתב-העת "בגלל" מופץ בחינם למנויים בדואר אלקטרוני.

כתובתכם לעולם לא תועבר לכל גורם זר.

להצטרפות למנויים אנא הירשמו באתרנו biglal.info.

חפשו אותנו גם בפייסבוק: www.facebook.com/Biglal.poetry.

המערכת מקבלת כתבי-יד של שירה, פרוזה ומאמרים בנושאים ספרותיים

באמצעות הדוא"ל הנ"ל. אנו מתנצלים על זמן ההמתנה האפשרי.

© כל הזכויות על היצירות שמורות למחבריהן.

השם, הלוגו וכתב-העת כאוסף אמנותי הם קניין רוחני של חבורת "בגלל".

גיליון מס' 2 של "בגלל" צפוי לצאת ב-30 בספטמבר 2012 (ערב סוכות תשע"ג)

ויישלח למנויים בדוא"ל

נשמח לקבל תגובות על גיליון זה בכתובת biglal.poetry@gmail.com